

Elatusapujen kansainvälisen perinnän organisointi

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Elatusapujen kansainvälisen perinnän organisointi

14.4.2010

Julkaisun nimi	Elatusapujen kansainvälisen perinnän organisointi		
Tekijä	Työryhmä. Puheenjohtaja: Markku Helin, sihteeri: Laura Määttänen		
Oikeusministeriön julkaisu	Mietintöjä ja lausuntoja	Sarjanumero	40/2010
OSKARI numero	OM 2/41/2010	HARE numero	OM007:00/2010
ISSN-L	1798-7091		
ISSN (nid.)	1798-7091	ISSN (PDF)	1798-7105
ISBN (nid.)	978-952-466-751-7	ISBN (PDF)	978-952-466-752-4
Asia- ja avain-sanat	Elatusapu, elatusavun kansainvälinen perintä, EY-lainsäädäntö, keskusviranomai- nen, kansainvälinen yksityisoikeus		
Tiivistelmä	<p>Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa. Suomen keskusviranomaisena olisi oikeusministeriö. Ulkoasiainministeriöllä nykyisin olevat keskusviranomaisen tehtävät siirtyisivät oikeusministeriölle.</p> <p>Mietintö sisältää ehdotuksen myös säännöksiksi, joita neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 soveltaminen edellyttää. Nämä säännökset otettaisiin lakiin elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta. Lisäksi ehdotetaan seurannaismuutoksia avioliittolakiin, lapsen elatuksesta annettuun lakiin ja lakiin ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista ehdotetaan kumottavaksi.</p> <p>Hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen lisäksi mietintöön sisältyy yleispiirteinen luonnos siitä, miten elatusapujen kansainvälistä perintää hoidettaisiin Suomessa ehdotettujen lakien tultua voimaan, ja työryhmän ehdotus komissiolle asetuksen 71 artiklan mukaan ilmoitettavista tiedoista.</p>		

14.4.2010

Publikationens titel	Organisering av den internationella indrivningen av underhållsbidrag		
Författare	Arbetsgrupp. Ordförande: Markku Helin, sekreterare: Laura Määttänen		
Justitieministeriets publikation	Betänkanden och utlåtanden	Serienummer	40/2010
OSKARI nummer	JM 2/41/2010	HARE nummer	JM007:00/2010
ISSN-L	1798-7091		
ISSN (häft.)	1798-7091	ISSN (PDF)	1798-7105
ISBN (häft.)	978-952-466-751-7	ISBN (PDF)	978-952-466-752-4
Sak- och nyckelord	Underhållsbidrag, internationell indrivning av underhållsbidrag, EG-lagstiftning, centralmyndighet, internationell privaträtt		
Referat	<p>I betänkandet föreslås att det stiftas en lag om centralmyndighet i Finland i vissa internationella ärenden som gäller underhållsbidrag. Centralmyndighet i Finland föreslås bli justitieministeriet. Uppgifterna som centralmyndighet sköts för närvarande av utrikesministeriet.</p> <p>Betänkandet innehåller också ett förslag till de bestämmelser som tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 4/2009 förutsätter. Dessa bestämmelser tas in i en lag om tillämpning av rådets förordning om underhållsskyldighet. Som en följd av detta föreslås också ändringar i äktenskapslagen, lagen om underhåll för barn och lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag. Lagen angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur föreslås bli upphävd.</p> <p>Förslaget har skrivits i form av en regeringsproposition. I betänkandet beskrivs dessutom i stora drag hur den internationella indrivningen av underhållsbidrag ska skötas i Finland efter det att de föreslagna lagarna har trätt i kraft. Arbetsgruppen ger också sitt förslag till vilka uppgifter som i enlighet med artikel 71 i förordningen ska ges in till kommissionen.</p>		

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö asetti 19 päivänä helmikuuta 2010 työryhmän valmistelemaan lainsäädäntömuutokset ja muut toimenpiteet, jotka ovat tarpeen elatusapujen kansainvälistä perintää koskevien keskusviranomaistehtävien siirtämiseksi ulkoasiainministeriöstä oikeusministeriöön ja EU:n elatusapuasetuksen N:o 4/2009 soveltamiseksi Suomessa.

Ehdotukset lainsäädäntömuutoksiksi oli laadittava hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän oli suoritettava tehtävänsä 15 päivään huhtikuuta 2010 mennessä.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin lainsäädäntöneuvos Markku Helin oikeusministeriöstä. Jäseniksi nimettiin hallitussihteeri Outi Kemppainen ja hallitussihteeri Kirta Heine oikeusministeriöstä, lakimies Minna-Kaisa Liukko ulkoasiainministeriöstä, johtava hallintovouti Petteri Katajisto Valtakunnanvoudinvirastosta, lakimies Antti Partanen Kansaneläkelaitoksesta ja elatusturvapäällikkö Tuija Miettälä Helsingin kaupungin sosiaalivirastosta. Tutkija Laura Määttänen oikeusministeriöstä toimi työryhmän sihteerinä.

Työryhmä kokoontui neljä kertaa. Työryhmä ehdottaa, että säännökset keskusviranomaisen tehtävien hoitamisesta otetaan lakiin Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa. Kansalliset säännökset, jotka ovat tarpeen EU:n asetuksen soveltamiseksi, otettaisiin lakiin elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta.

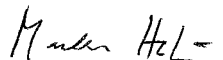
Työryhmä ehdottaa lisäksi seurannaismuutoksia avioliittolakiin, lapsen elatuksesta annettuun lakiin ja ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista ehdotetaan kumottavaksi.

Mietintöön sisältyy lisäksi yleispiirteinen luonnos siitä, miten elatusapujen kansainvälistä perintää hoidettaisiin Suomessa ehdotettujen lakien tultua voimaan (Liite 1), ja ehdotus tiedoista, jotka EU:n elatusapuasetuksen 71 artiklan nojalla annettaisiin komissiolle (Liite II).

Mietintöön liittyy hallitussihteeri Outi Kemppaisen eriävä mielipide.

Suoritettuaan tehtävänsä työryhmä luovuttaa kunnioittavasti mietintönsä oikeusministeriölle.

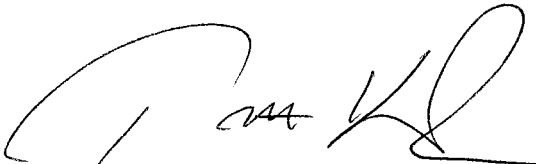
Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 2010

Markku Helin

Outi Kemppainen

Kirta Heine

Minna-Kaisa Liukko

Petteri Katajisto

Antti Partanen

Tuija Miettälä

Laura Määttä

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	11
PERUSTELUT.....	12
1. Nykytila ja sääntelyn tarve.....	12
1.1 Nykytila.....	12
1.2 Sääntelyn tarve.....	14
2. Ehdotetut muutokset.....	15
2.1 Laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa.....	15
2.2 Laki elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta.....	18
2.3 Avioliittolaki.....	20
2.4 Laki lapsen elatuksesta.....	21
2.5 Laki ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.....	22
2.6 Laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista.....	23
3. Esityksen vaikutukset.....	24
4. Asian valmistelu.....	25
5. Muut asiaan vaikuttavat seikat.....	25
6. Voimaantulo.....	25
LAKIEHDOTUKSET.....	26
LIITE 1. Rinnakkaistekstit.....	33
LAGFÖRSLAG.....	39
LIITE 2. Suomen viranomaisten toimenpiteet elatusapujen kansainvälisessä perinnässä.....	46
LIITE 3. Komissiolle neuvoston asetuksen (EY) n:o 4/2009 mukaan ilmoitettavat tiedot.....	50
ERIÄVÄ MIELIPIDE.....	53

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa, laiksi elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä eräiksi näihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa. Suomen keskusviranomaisena olisi oikeusministeriö. Ulkoasiainministeriöllä nykyisin olevat keskusviranomaisen tehtävät siirtyisivät oikeusministeriölle. Se huolehtisi myös elatusvelvoitteita koskevassa neuvoston asetuksessa säädetyistä keskusviranomaisen tehtävistä. Laissa olisi säännöksiä myös oikeusavusta keskusviranomaisen tai sen valtuuttaman henkilön edustaessa hakijaa sekä keskusviranomaisen oikeudesta saada tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavia tietoja ja virka-apua.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi laki elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta. Laissa annettaisiin asetuksen soveltamisen edellyttämät kansalliset säännökset muun muassa toimivaltaisista tuomioistuimista asetuksen tarkoittamissa asioissa.

Näiden lisäksi ehdotetaan neuvoston asetuksesta johtuvia seurannaismuutoksia avioliittolakiin, lakiin lapsen elatuksesta ja ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista ehdotetaan kumottavaksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011. Laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2011.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja sääntelyn tarve

1.1 Nykytila

Suomi on osapuolena lukuisissa kansainvälisissä järjestelyissä, jotka koskevat valtakunnan rajat ylittävää elatusapujen perintää. Näitä ovat:

Vuoden 1958 Haagin sopimus lasten elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (SopS 42/1967);

Pohjoismaiden kesken tehty sopimus elatusapujen perimisestä pakkotoimin (SopS 8/1963);

Vuoden 1973 Haagin sopimus elatusapua koskevien päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (SopS 35/1983);

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (Bryssel I –asetus);

Yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (Luganon sopimus; SopS 44/1993);

Suomen ja Kanadan Ontarion osavaltion välillä voimassa oleva vastavuoroisuusjärjestely (SopS 33/1990);

Suomen ja Amerikan yhdysvaltojen välillä voimassa oleva vastavuoroisuusjärjestely (SopS 57/1996) sekä

Suomen hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välinen sopimus elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta (SopS 74/2007).

Lisäksi Suomi tunnustaa ja panee täytäntöön ulkomailla elatusavusta annettuja päätöksiä oman lainsäädäntönsä pohjalta ilman, että tähän on kansainvälistä velvoitetta. Ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain (370/1983) 1 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää, että myös muussa kuin Haagin 1973 sopimuksessa osapuolena olevassa valtiossa annettu elatusapua koskeva päätös on voimassa ja pantava Suomessa täytäntöön mainitun lain mukaisesti. Tällainen asetus on annettu vuonna 1989 (832/1989).

Kansainvälisestä yhteistoiminnasta ja virka-avusta elatusapujen perimiseksi vieraasta valtiosta määrätään New Yorkissa 1956 tehdyssä yleissopimuksessa (*New Yorkin sopimus*; SopS 37/1962). Sen mukaan kukin sopimusvaltio on velvollinen asettamaan yhden tai useamman toimielimen välittämään vieraaseen valtioon meneviä tai sieltä tulevia elatusavun perintää koskevia hakemuksia. Suomessa nämä keskusviranomaisen tehtävät on uskottu ulkoasiainministeriölle. Asiasta säädetään ulkoasiainministeriön tehtävistä elatusapujen perinnästä annetussa asetuksessa (831/1989). Sen mukaan ulkoasiainministeriö toimii samoin välittävänä ja vastaanottavana elimenä, kun elatusapujen perintä perustuu muuhun kuin New Yorkin sopimukseen tai kun elatusapujen perinnässä noudatetaan vastavuoroisuutta. Lisäksi ulkoasiainministeriö voi harkintansa mukaan toimia välittävänä ja vastaanottavana elimenä muissakin kuin edellä mainituissa tapauksissa. Keskusviranomaista koskevia määräyksiä on myös Suomen hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välisessä sopimuksessa elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta. Sen 3 artiklan mukaan Suomen keskusviranomainen on ulkoasiainministeriö.

Neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa (jäljempänä *neuvoston asetus elatusvelvoitteista, neuvoston asetus tai asetus*) tuli voimaan 30.1.2009. Asetuksen soveltaminen alkaa 18.6.2011. Eräiden artiklojen osalta asetuksen soveltaminen alkaa kuitenkin jo 18.9.2010. Viimeksi mainitut artiklat koskevat lähinnä jäsenvaltioiden ilmoituksia komissiolle ja asetuksen liitteitä.

Asetusta sovelletaan elatusvelvoitteisiin, jotka johtuvat perhe-, sukulaisuus-, avio- tai lankoussuhteesta. Asetuksessa on säännöksiä toimivallasta, päätösten tunnustamisesta, täytäntöönpanokelpoisuudesta ja täytäntöönpanosta, oikeuden saatavuudesta, sovinnoista ja virallisista asiakirjoista sekä keskusviranomaisten välisestä yhteistyöstä.

Keskusviranomaisten yhteistyötä koskevat asetuksen säännökset ovat yksityiskohtaisempia kuin edellä mainitussa New Yorkin yleissopimuksessa. Keskusviranomaisen tehtävät jaetaan asetuksessa yleisiin ja erityisiin tehtäviin. Yleisiä tehtäviä ovat keskusviranomaisten keskinäinen yhteistyö, erityisesti tietojen vaihtaminen asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja ratkaisujen etsiminen asetuksen soveltamisessa ilmeneviin ongelmiin. Keskusviranomaisen tulee myös edistää kotivaltionsa toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä asetuksen piiriin kuuluvissa kysymyksissä (50 artikla).

Keskusviranomaisen erityisiä tehtäviä ovat asetuksessa tarkoitettujen hakemusten toimittaminen edelleen toiseen jäsenvaltioon ja hakemusten vastaanottaminen toisesta jäsenvaltiosta sekä hakemuksiin liittyvien menettelyjen vireillepano tai vireillepanon helpottaminen (51 artikla). Elatusavun perintää pyytävä voi asetuksen mukaan tehdä hakemuksia päätöksen tunnustamiseksi ja julistamiseksi täytäntöönpanokelpoiseksi sekä päätöksen täytäntöönpanemiseksi. Hän voi eräissä tapauksissa pyytää myös elatusavun vahvistamista ja vanhemmuuden vahvistamista sekä elatusavusta tehdyn päätöksen muuttamista (56 artiklan 1 kohta). Keskusviranomaisen palvelut ovat myös elatusvelvollisen käytettävissä. Elatusvelvollinen voi tehdä hakemuksen elatusavusta tehdyn päätöksen muuttamiseksi sekä sellaisen vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustamiseksi, joka johtaa aikaisemman päätöksen täytäntöönpanon keskeyttämiseen tai rajoittamiseen kohdevaltiossa.

Elatusvelvoitteisiin sovellettavan lain osalta asetuksessa viitataan Haagissa 23.11.2007 tehtyyn pöytäkirjaan (*Haagin pöytäkirja tai vuoden 2007 Haagin pöytäkirja*). Asetuksen mukaan sovellettava laki määräytyy Haagin pöytäkirjan mukaisesti niissä jäsenvaltioissa, joita pöytäkirja sitoo. Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa on tehty päätös yhteisön sitoutumisesta pöytäkirjaan. Irlanti, Yhdistynyt kuningaskunta ja Tanska eivät osallistuneet tämän päätöksen tekemiseen eivätkä tule päätökseen sidotuiksi. Muiden jäsenvaltioiden välisessä suhteessa pöytäkirjaa on tarkoitus soveltaa siitä alkaen, kun asetuksen soveltaminen alkaa.

1.2 Sääntelyn tarve

Asetuksen soveltaminen edellyttää kansallisia toimenpiteitä. On muun muassa säädettävä siitä, mikä on Suomen keskusviranomaisen ja miten se toimii yhteistyössä muiden Suomen viranomaisten kanssa. Säädöksiä tarvitaan myös siitä, mikä tuomioistuin vahvistaa, onko toisessa jäsenvaltiossa elatusavusta annettu päätös täytäntöönpanokelpoinen Suomessa ja, mikä tuomioistuin on toimivaltainen toimittamaan asetuksen 19 artiklassa tarkoitetun uudelleentarkastelun.

Haagin pöytäkirjan sovellettavaa lakia koskevat määräykset ovat universaalisesti sovellettavia. Kansallisia lainvalintasääntöjä elatukseen sovellettavasta laista ei voida enää soveltaa pöytäkirjan tultua kansainvälisesti voimaan. Oikeusjärjestyksen selkeyden vuoksi mainitut kansalliset säännökset on tarpeen kumota.

Tässä yhteydessä on tarkoituksenmukaista toteuttaa myös keskusviranomaistehtävien siirto ulkoasiainministeriöstä oikeusministeriöön. Elatusapujen kansainväliseen perintään liittyvät tehtävät eivät kuulu ulkoasiainministeriön ydintehtäviin. Ulkoasiainministeriöllä ei ole muita keskusviranomaistehtäviä, jotka tukisivat erikoisasiantuntemusta vaativaa elatusapujen kansainvälistä perintää. Oikeusministeriö toimii sitä vastoin jo nyt monissa yhteisön säädöksissä ja Haagin yleissopimuksissa tarkoitettuna keskusviranomaisena. Nämä tehtävät tukevat toinen toisiaan. Myös lainsäädäntövastuu elatusapua koskevissa asioissa kuuluu oikeusministeriölle. Sen vuoksi on perusteltua, että neuvoston asetuksessa säädetyt keskusviranomaistehtävät uskotaan oikeusministeriölle ja että ulkoasiainministeriössä nykyisin hoidettavat keskusviranomaistehtävät siirtyvät sinne.

Suomea sitovat kansainväliset asiakirjat eivät edellytä sitä, että sama viranomaisen suorittaa kaikki keskusviranomaisen tehtävät. Neuvoston asetuksen 51 artiklan 3 kohdan mukaan keskusviranomaisen tehtäviä voidaan uskoa jäsenvaltion julkisyhteisöille tai jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten valvonnassa toimiville elimille. Myös New Yorkin sopimus mahdollistaa sen, että välittävänä ja vastaanottavana toimieliminä ovat eri tahot tai että tällaisia toimielimiä on yhtä useampia.

Kun lapsen elatusapua peritään vieraasta valtiosta, hakijana on useimmiten Kansaneläkelaitos, jolle oikeus elatusavun perintään on siirtynyt elatustukilain (580/2008) 19 §:n 2 momentin nojalla sen myönnettyä lapselle elatustukea. Olisi mahdollista säätää, että Kansaneläkelaitos toimisi näissä tapauksissa lähettävänä viranomaisena. Tällöin se ei lähettäisi hakemuksiaan oikeusministeriölle edelleen välitettäväksi, vaan toimittaisi ne suoraan vieraan valtion keskusviranomaiselle tai muulle vastaanottavalle toimielimelle. Esityksessä ei ole kuitenkaan päädytty ehdottamaan tätä ratkaisua. Elatusapujen kansainvälinen perintä siirtyi Kansaneläkelaitokselle vasta elatustukilain voimaantulon myötä vuonna 2009. Asiaa koskevaa erityisosaamista ei ainakaan toistaiseksi ole ehtinyt kertyä Kansaneläkelaitokselle siinä määrin, että keskusviranomaisen tuki ja apu olisivat tarpeettomia. Neuvoston asetuksen soveltamisen alkuvaiheessa voi muutenkin olla perusteltua, että keskusviranomaisen huolehtii kaikista keskusviranomaisen tehtävistä ja saa näin kokonaiskuvan asetuksen soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Ei kuitenkaan ole asianmukaista, että lähettävän viranomaisen tehtäviä hoidetaan tavalla, joka aiheuttaa viranomaisille kahdenkertaista työtä. Tämän välttämiseksi asian uudelleenarviointi voi saatujen kokemusten pohjalta tulla myöhemmin tarpeelliseksi.

2. Ehdotetut muutokset

2.1 Laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälässä osoitetaan lain soveltamisala. Laissa säädettäisiin Suomen keskusviranomaisesta elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa ja keskusviranomaisen oikeudesta saada virka-apua tehtävänsä hoitamiseksi. Laissa säädettäisiin myös oikeudesta oikeusapuun eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa.

2 §. *Suomen keskusviranomaisen.* Suomi on osapuolena useissa kansainvälisissä järjestelyissä, joissa edellytetään, että keskusviranomaisen tai vastaava toimielin auttaa elatukseen oikeutettua elatusavun kansainvälisessä perinnässä. Näiden järjestelyjen perusajatuksena on, että elatukseen oikeutetun ei tarvitse itse huolehtia siitä, että elatusapu vahvistetaan tai että elatusapua koskeva päätös pannaan täytäntöön järjestelyn osapuolena olevassa vieraassa valtiossa. Elatukseen oikeutettu voi osoittaa tätä koskevan pyynnön sen valtion keskusviranomaiselle, missä hän asuu. Keskusviranomaisen välittää puolestaan pyynnön kohdevaltion keskusviranomaiselle, joka huolehtii tuossa valtiossa tarvittavista toimenpiteistä.

Voimassa olevista kansainvälisistä järjestelyistä useimmiten tulee sovellettavaksi elatusavun perimisestä ulkomailla New Yorkissa 20 päivänä kesäkuuta 1956 tehty yleissopimus. Sen 2 artiklassa edellytettynä välittävänä ja vastaanottavana toimielimenä toimii ulkoasiainministeriö. Se on Suomen keskusviranomaisen myös Suomen hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta tehdyn yleissopimuksen 3 artiklan mukaan. Ulkoasiainministeriö on välittävänä ja vastaanottavana elimenä myös Suomen ja Amerikan yhdysvaltojen sekä Suomen ja Ontarion osavaltion välillä noudatettavissa vastavuoroisuusjärjestelyissä.

Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentin mukaan nämä tehtävät siirtyisivät oikeusministeriölle. Oikeusministeriöstä tulisi myös elatusvelvoitteita koskevassa neuvoston asetuksessa tarkoitettu keskusviranomaisen. Keskusviranomaisen tehtävien siirtoa oikeusministeriöön on perusteltu edellä kohdassa ”Nykytila ja sääntelyn tarve”.

Pykälän 3 momentin mukaan oikeusministeriö voisi harkintansa mukaan toimia välittävänä ja vastaanottavana elimenä tai tarjota muuta apua elatusavun perimiseksi tai vahvistamiseksi muissakin kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Säännös vastaa sitä, mikä nykyisin on voimassa ulkoasiainministeriöön nähden ulkoasiainministeriön tehtävistä elatusapujen perinnässä annetun asetuksen mukaan. Säännöksen soveltaminen on ollut melko harvinaista, mutta sen avulla on kuitenkin voitu joissakin tapauksissa auttaa sellaista elatukseen oikeutettua, joka asuu edellä mainittujen kansainvälisten järjestelyjen ulkopuolella olevassa valtiossa. Säännös on sen vuoksi tarpeen säilyttää. Koska avun antaminen ei näissä tapauksissa perustu kansainväliseen velvoitteeseen, oikeusministeriö harkitsisi muun muassa käytettävissä olevat voimavarat huomioon ottaen, voidaanko apua antaa ja millä tavoin.

3 §. Keskusviranomaisen oikeus virka-apuun. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi keskusviranomaisen oikeudesta saada virka-apua hoitaessaan 2 §:ssä säädettyjä tehtäviä. Tässä pykälässä tarkoitettu virka-apu voi olla joko viranomaisella olevien tietojen luovuttamista keskusviranomaiselle tai keskusviranomaisen pyytämien toimenpiteiden suorittamista. Tiedot olisi luovutettava sen estämättä, mitä salassapidosta säädetään.

Pykälän 1 kohdan mukaan valtion ja kunnan sosiaalihuollon viranomaisilta voitaisiin pyytää virka-apua henkilön olosuhteiden ja sovinnollisen ratkaisun mahdollisuuksien selvittämiseksi. Tällaista apua saatetaan tarvita esimerkiksi silloin, kun vieraasta valtios- ta tulee pyyntö elatusavun perimiseksi tai elatusapua koskevan päätöksen saamiseksi. Keskusviranomainen voisi tällöin pyytää kunnan sosiaaliviranomaisia selvittämään, onko elatusvelvollinen valmis tekemään elatusavusta sopimuksen tai aloittamaan elatusavun maksamisen aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaisesti. Tietoa elatusvelvollisen olosuhteista tarvitaan puolestaan esimerkiksi silloin, kun vieraasta valtiosta on tullut kysely, jolla pyritään selvittämään, onko elatusvelvollisen taloudellinen tilanne sellainen, että hakemus elatusavun perimiseksi tai elatusta koskevan päätöksen saamiseksi kannattaa esittää.

Pykälän 2 kohdan mukaan keskusviranomaisella on oikeus saada virka-apua poliisiviranomaiselta henkilön olinpaikan selvittämiseksi. Tällaista virka-apua saatetaan tarvita erityisesti tilanteissa, joissa ei varmuudella tiedetä, onko elatusvelvollinen tai elatukseen oikeutettu Suomessa. Tietoa tarvitaan muun muassa sen arvioimiseksi, onko hakemus elatusavun perimiseksi tai elatusavusta tehdyn päätöksen muuttamiseksi syytä lähettää Suomeen. Käytännössä tällaista virka-apua tarvittaneen vain harvoin, sillä keskusviranomainen voi useimmissa tapauksissa selvittää asian väestötietojärjestelmän avulla.

Pykälän 3 kohdan mukaan keskusviranomaisella olisi oikeus saada virka-apua valtion ja kunnan sosiaalihuollon viranomaisilta ja veroviranomaisilta henkilön tulojen ja varallisuuden selvittämiseksi sekä hänen työnantajansa tai hänen eläkkeensä maksajan yksilöimiseksi. Nämä tiedot voivat olla tarpeen esimerkiksi sen arvioimiseksi, voiko elatusavun perintä tuottaa sellaisen tuloksen, että perintää koskeva hakemus kannattaa lähettää Suomeen.

Elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen 61 artiklassa asetetaan keskusviranomaiselle velvollisuus käyttää kaikki asianmukaiset ja kohtuulliset keinot saadakseen tiedot, jotka kussakin tapauksessa ovat tarpeen elatusapua koskevan päätöksen saamisen, muuttamisen, tunnustamisen, täytäntöönpanokelpoisuuden toteamisen tai täytäntöönpanon helpottamiseksi. Tällaisia tietoja ovat 61 artiklan 2 kohdan mukaan velallisen tai velkojan osoite, velallisen tulot, velallisen työnantajan ja/tai velallisen pankkitilien yksilöinti ja velallisen varallisuus. Velallisen varallisuutta koskevia tietoja voidaan kuitenkin pyytää vain, jos muut edellä mainitut tiedot ovat riittämättömiä päätöksen täytäntöönpanon mahdollistamiseksi. Asetuksen 61 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat nimetä viranomaiset, jotka voivat toimittaa keskusviranomaiselle edellä tarkoitettut tiedot. Nämä viranomaiset osoitettaisiin tässä pykälässä.

4 §. Oikeusapu ja vapautus täytäntöönpanokuluista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oikeusavusta hakijalle, jota keskusviranomainen tai keskusviranomaisen valtuuttama henkilö edustaa. Momentin 1 kohdan mukaan tällainen hakija saisi sen estämättä, mitä

oikeusavusta on muutoin säädetty, korvauksetta oikeusapua asiassa, joka koskee sen vahvistamista, että vieraassa valtiossa elatusavusta annettu päätös tunnustetaan tai pannaan täytäntöön Suomessa. Oikeusapu myönnettäisiin siten hiukan laajemmin kuin mihiin Suomi on kansainvälisesti velvollinen. Neuvoston asetus elatusvelvoitteista edellyttää, että oikeusapu myönnetään suoraan lain nojalla maksuttomasti vain alle 21-vuotiaiden lasten elatusapujen osalta. Ehdotettu sääntely on kuitenkin tarpeen, koska sillä vältetään suuri määrä hallinnollista työtä, joka muuten aiheutuisi oikeusavun edellytysten täyttymistä koskevien asiakirjojen hankkimisesta ja maksujen perimisestä vieraasta valtiosta. Säännös turvaa myös sitä, etteivät elatusapujen perinnällä saadut varat mene oikeudenkäynnin kustannuksiin. Se vastaa myös nykyisin noudatettua käytäntöä.

Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaan oikeusapu myönnettäisiin edellä selostetuin tavoin myös isyyden vahvistamista koskevassa asiassa ja asiassa, joka koskee lapsen elatusavun vahvistamista. Lapsen elatusavun muuttamista koskevassa asiassa oikeusapu myönnettäisiin momentin 4 kohdan mukaan sanotuin tavoin, jos hakijana on lapsi tai hänen edustajansa. Edellytyksenä olisi näissä tapauksissa, että lapsi on alle 21-vuotias. Suomi on tähän velvollinen elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen nojalla. Oikeusapu myönnettäisiin kuitenkin siitä riippumatta, kuuluuko tapaus asetuksen alaan.

Pykälän 2 momentin mukaan hakija, jota keskusviranomaisen tai keskusviranomaisen määräämä henkilö edustaa 2 §:ssä säädetyn tehtävän nojalla elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa, on vapautettu täytäntöönpanokuluista. Elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen mukaan Suomi on velvollinen myöntämään vapautuksen asetuksen 46 artiklassa tarkoitettujen lasten osalta sekä asetuksen 47 artiklan 2 kohdan mukaan niiden hakijoiden osalta, jotka ovat alkuperävaltiossa saaneet täydellistä tai osittaista oikeusapua. Säännöstä sovellettaisiin kuitenkin myös niissä tilanteissa, joissa vapautukseen ei ole kansainvälisoikeudellista velvollisuutta. Neuvoston asetuksen mukaan vapautus koskee myös ulosottomaksuja. Tästä ei kuitenkaan ole tarpeen säätää, koska ulosottomaksuista annetun lain (34/1995) 5 §:n mukaan elatusavun täytäntöönpanosta ei peritä ulosottomaksua.

5 §. Asiakirjojen kääntäminen vieraalle kielelle. Ehdotettu säännös koskee tilannetta, jossa Suomen keskusviranomaista pyydetään tehtävänsä nojalla toimittamaan hakemus vieraaseen valtioon. Jos asiakirjasta tarvitaan Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen mukaan käänös, oikeusministeriö vastaisi käänöksen hankkimisesta. Siinä tapauksessa, että hakijana on Kansaneläkelaitos, se vastaisi kuitenkin käänöksen hankkimisesta. Vastuu käänöksen hankkimisesta sisältää myös vastuun siitä aiheutuvista kustannuksista.

Se, missä laajuudessa asiakirjoja on tarpeen kääntää, riippuu paitsi vastaanottavan valtion suhtautumisesta, myös siitä, minkä kansainvälisen asiakirjan puitteissa toimitaan. Toimittaessa elatusapalvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen nojalla, ei elatusavusta annettua päätöstä yleensä ole tarpeen kääntää. Toisaalta asetuksessa asetetaan vaatimuksia käänöksen suorittavalle henkilölle. Asetuksen 20 artiklan 3 kohdan, 28 artiklan 3 kohdan, 29 artiklan 2 kohdan ja 40 artiklan 4 kohdan mukaan käänöksen on oltava sellaisen henkilön tekemä, jolla on kelpoisuus käänösten tekemiseen jossakin jäsenvaltiossa.

6 §. Lain toissijaisuus. Tätä lakia sovellettaisiin ainoastaan, jollei Suomen kansainvälistä velvoitteista muuta johdu. Ehdotetut säännökset on laadittu niin, että niiden mukaan toimiminen tavallisesti täyttää Suomen kansainväliset velvoitteet. Tästä voi kuitenkin olla poikkeuksia. Suomen hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta tehdyn sopimuksen mukaan palvelut on myönnettävä maksuttomasti myös puolison elatusavun vahvistamista koskevassa asiassa, jos puolisoilla on alaikäisiä lapsia. Myös vastavuoroisuusjärjestelyissä maksuttomuus saattaa olla tässä laissa ehdotettua laajempi.

7 §. Voimaantulo. Pykälässä on tavanomainen voimaantulosäännös. Tarkoituksena on, että keskusviranomaisen tehtävät siirtyisivät oikeusministeriölle vuoden 2011 alusta ja että laki tulisi silloin voimaan. Lain tullessa voimaan ulkoasiainministeriössä vireillä olevat keskusviranomaisen tehtäviin kuuluvat asiat siirtyisivät oikeusministeriölle.

2.2 Laki elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälään on otettu lain soveltamisalaa koskeva säännös. siitä ilmenee, että laki sisältää täydentävät säännökset elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta Suomessa. Tätä lakia sovelletaan silloin, kun asia ratkaistaan mainitun asetuksen säännösten nojalla.

2 §. Päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistava tuomioistuin. Pykälän 1 momenttiin on otettu säännös siitä, mikä tuomioistuin tutkii asetuksen 27 artiklassa tarkoitetun, päätöksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevan asian. Mainittu artikla on asetuksen III luvun 2 jaksossa, ja tulee siten sovellettavaksi vain, jos elatusapua koskeva päätös on annettu sellaisessa jäsenvaltiossa, jota vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido. Ehdotetun säännöksen mukaan asian tutkisi käräjäoikeus. Alueellisesti toimivaltainen käräjäoikeus osoitetaan artiklan 2 kohdassa, joten siitä ei ole tarpeen säätää.

Pykälän 2 momentti koskee asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tilannetta, jossa kysymys päätöksen tunnustamisesta on sellaisenaan riidan kohteena ilman että vaaditaan päätöksen julistamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Tunnustamista koskevan hakemuksen tutkisi tässä tapauksessa käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä jollakin päätöksen osapuolella on asuinpaikka. Niissä harvinaisissa tapauksissa, joissa kenelläkään päätöksen osapuolella ei ole asuinpaikkaa Suomessa, mutta silti halutaan ratkaisu siitä, tunnustetaanko päätös Suomessa, asia tutkittaisiin Helsingin käräjäoikeudessa. Tämäkin säännös tulee sovellettavaksi vain silloin, kun päätös, jonka tunnustamisesta on kyse, on annettu sellaisessa jäsenvaltiossa, jota vuoden 2007 Haagin pöytäkirja ei sido.

Asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa on säännös toimivallasta tutkia päätöksen tunnustamista koskeva asia silloin, kun toisen asian ratkaisu riippuu siitä, onko päätös tunnustettava. Asiasta ei siten ole tarpeen säätää.

3 §. Päätöksen uudelleentarkastelu. Pykälässä on säännös siitä, mikä tuomioistuin on toimivaltainen toimittamaan asetuksen 19 artiklassa tarkoitetun uudelleentarkastelun. Oikeus pyytää uudelleentarkastelua on keino, jolla elatusapuasian vastaaja eli tavallises-

ti elatusvelvollinen voi pyrkiä saamaan elatusapua koskevan päätöksen mitättömäksi sillä perusteella, että kutsua oikeudenkäyntiin ei ollut annettu hänelle asianmukaisesti tiedoksi tai että ylivoimainen este on estänyt häntä vastaamasta. Jos päätös on tehty Suomessa, elatusavusta on näissä tapauksissa tavallisesti annettu yksipuolinen tuomio.

Ehdotetun säännöksen mukaan pyyntö päätöksen uudelleentarkastelusta tutkittaisiin tuomioistuimessa, joka oli tehnyt lainvoimaisen päätöksen. Uudelleentarkastelu voidaan asiallisesti rinnastaa ylimääräiseen muutoksenhakuun. Tiedoksiantovirheen vuoksi päätös voidaan poistaa oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:n nojalla ja menetetty määräaika voidaan laillisen esteen vuoksi palauttaa luvun 17 §:n nojalla. Tämän rinnasteisuuden vuoksi uudelleentarkastelussa olisi perusteltua noudattaa soveltuvin osin, mitä tuomiovirhekantelusta säädetään.

Ehdotetun pykälän mukaan uudelleentarkastelussa noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 3-5 ja 14 a §:ssä säädetään. Jos asian käsittelee kärjäoikeus, luvun 14 a §:n 3 momentin mukaisesti noudatettaisiin, mitä oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa säädetään hakemusasian käsittelystä. Koska uudelleentarkastelun kohteena ollut päätös joko jää sellaisenaan voimaan tai se todetaan kokonaan mitättömäksi, asian osoittaminen uudelleen käsiteltäväksi 6 §:n mukaisesti tai päätöksen oikaiseminen 14 a §:n 2 momentin nojalla ei tulisi kysymykseen. Uudelleentarkastelupyynnön hyväksymisen ja hylkäämisen perusteista säädetään tyhjentävästi asetuksen 19 artiklassa.

Uudelleentarkastelupyynnön johdosta annettuun ratkaisuun voitaisiin hakea muutosta siten kuin tuomiovirhekantelusta annettuun ratkaisuun. Jos pyynnön tutkii ja ratkaisee kärjäoikeus, muutosta voitaisiin hakea ilman rajoituksia hovioikeudessa ja sen jälkeen korkeimmassa oikeudessa, jos se myöntää valituslupa. Jos hovioikeus ratkaisee uudelleentarkastelupyynnön ensimmäisenä asteena, valittamista varten olisi pyydettävä korkeimmalta oikeudelta valituslupa.

4 §. Asiakirjojen kieli. Pykälän 1 momentissa on säännös, joka koskee päätöksestä asetuksen nojalla laaditun otteen kieltä. Tällainen ote tarvitaan asetuksen 20 artiklan 1 kohdan b alakohdan, 28 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 40 artiklan 2 kohdan mukaan yleensä päätöksen täytäntöönpanossa tai tunnustettuun päätökseen muutoin vedottaessa. Ehdotetun säännöksen mukaan otteesta on toimitettava Suomen viranomaiselle käänносuomen, ruotsin tai englannin kielelle, jos ote on laadittu muulla kielellä kuin jollakin näistä kielistä. Siten Suomi hyväksyisi paitsi omilla virallisilla kielillään myös englanniksi täytetyn lomakkeen, jolle ote päätöksestä kirjoitetaan. Englanninkielisen lomakkeen hyväksymisestä ilmoitettaisiin komissiolle asetuksen 71 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti.

Suomen viranomainen voi asetuksen 20 artiklan 2 kohdan, 28 artiklan 2 kohdan tai 29 artiklan 2 kohdan mukaan eräissä tapauksissa vaatia, että päätöksestä toimitetaan sille käänнос. Pykälässä ehdotetaan, että käänнос voitaisiin tällöin toimittaa paitsi suomen- ja ruotsin- myös englanninkielisenä.

5 §. Todistus oikeusavun edellytysten täyttymisestä. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi toimivallasta antaa asetuksen 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu todistus. Mainitun kohdan mukaan osapuolella, joka on päätöksen alkuperäjäsenvaltiossa saanut maksuttoman

menettelyn hallintoviranomaisessa, on oikeus tunnustamista, täytäntöönpanokelpoisuutta tai täytäntöönpanoa koskevassa asiassa saada oikeusapua artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tämän edellytyksenä on kuitenkin, että osapuoli toimittaa alkuperävaltion toimivaltaisen viranomaisen laatiman asiakirjan, jolla todistetaan hänen täyttävän edellytykset saada oikeusapua korvauksetta tai omavastuuosuutta vastaan. Pykälän mukaan todistuksen antaisi oikeusaputoimisto. Todistusta pyytävä voisi kääntyä minkä tahansa oikeusaputoimiston puoleen.

6 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011 eli samana päivänä kun asetuksen soveltaminen alkaa.

2.3 Avioliittolaki

50 §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sopimus toiselle puolisolle maksettavasta elatusavusta olisi esitettävä sen kunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi, jossa puolisoilla tai toisella heistä on asuinpaikka. Toisin kuin nykyisessä säännöksessä toimivaltaista sosiaalilautakuntaa ei enää osoitettaisi kotipaikan käsitteen avulla. Muutos on tarpeen, jotta toimivallan sääntely olisi yhdenmukainen neuvoston asetuksen 3 artiklan kanssa. Asetuksen 3 artiklassa osoitetaan paitsi se, mikä jäsenvaltio on toimivaltainen, myös se, mille tuomioistuimelle toimivalta jäsenvaltiossa kuuluu. Artiklan a ja b kohdissa toimivaltainen tuomioistuin osoitetaan asuinpaikan käsitteen avulla.

Asetuksen 3 artikla tulee koskemaan myös sosiaalilautakuntia, sillä hallintoviranomaiset rinnastetaan tietyin edellytyksin tuomioistuihin. Asiasta säädetään asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa. Sen mukaan ”tuomioistuimella” tarkoitetaan myös sellaisia jäsenvaltioiden hallintoviranomaisia, jotka täyttävät kohdassa säädetyt edellytykset ja jotka asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä luetellaan liitteessä X. Suomen on tarkoitus pyytää, että sosiaalilautakunnat mainitaan tuossa liitteessä.

Asuinpaikalla tarkoitetaan kuntaa, jossa henkilö asuu ja jossa hänen elämänsä tärkeimmät kiinnepohdat ovat. Ehdotettu muutos ei käytännössä muuta toimivallan määräytymisen perusteita. Kysymys yhteisön säädöksessä esiintyvän käsitteen tulkinnasta kuuluu kuitenkin viime kädessä yhteisöjen tuomioistuimelle.

Pykälän 2 momentin mukaan sosiaalilautakunta voisi vahvistaa 1 momentissa tarkoitettua sopimuksen eräissä tapauksissa silloinkin, kun kummallakaan puolisollla ei ole Suomessa asuinpaikkaa. Sopimus voitaisiin näissä tapauksissa esittää vahvistettavaksi Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalle. Edellytyksenä olisi, että Suomen tuomioistuin on elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen 3 tai 6 artiklan mukaan toimivaltainen elatusta koskevassa asiassa. Ehdotettu toimivallan laajennus antaa mahdollisuuden muun muassa siihen, että suomalaiset aviopuolisot, joiden asuinpaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, sopivat toiselle maksettavasta elatusavusta täällä. Osapuolten omaan harkintaan luonnollisesti jää, onko elatusavun vahvistaminen täällä tarkoituksenmukaista. Tämä riippuu muun muassa siitä, tunnustaako sellainen valtio, jossa elatusvelvollisella on varallisuutta, tällaisen päätöksen.

Ei ole asianmukaista, että sosiaalilautakunta joutuisi arvioimaan sopimuksen kohtuullisuutta vieraan valtion lain nojalla. Sen vuoksi toimivallan edellytyksenä olisi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, että osapuolet ovat vuoden 2007 Haagin pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia.

Pykälän 3 ja 4 momentti vastaavat nykyisen pykälän 2 ja 3 momentin säännöksiä.

126 §. Pykälästä ehdotetaan poistettaviksi säännökset, jotka koskevat Suomen tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa puolison elatusta koskevissa asioissa. Ne korvattaisiin viittaamalla neuvoston asetukseen elatusvelvoitteista. Ehdotettu muutos johtuu siitä, että toimivallasta elatusvelvoitteita koskevissa asioissa säädetään tyhjentävästi mainitussa asetuksessa. Asiaa koskevia kansallisia säännöksiä ei sen vuoksi voida soveltaa sen jälkeen, kun asetuksen soveltaminen alkaa.

128 §. Pykälästä ehdotetaan poistettaviksi säännökset, jotka koskevat sovellettavaa lakia elatusta koskevassa asiassa. Elatukseen sovellettava laki osoitettaisiin viittaamalla vuoden 2007 Haagin pöytäkirjaan. Sen määräykset elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tulevat 2 artiklan mukaan sovellettaviksi universaalisesti, toisin sanoen myös silloin, kun pöytäkirjan määräykset johtavat sellaisen valtion lain soveltamiseen, joka ei ole osapuolena pöytäkirjassa. Asiaa koskevia kansallisia säännöksiä ei sen vuoksi voida soveltaa sen jälkeen, kun pöytäkirjaa aletaan soveltaa Euroopan unionissa.

2.4 Laki lapsen elatuksesta

8 §. Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, minkä kunnan sosiaalilautakunnalle elatusavusta tehty sopimus on esitettävä vahvistettavaksi. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että toimivaltainen sosiaalilautakunta ei enää määräytyisi lapsen edustajan kotipaikan mukaan, vaan toimivaltainen olisi sen kunnan sosiaalilautakunta, jossa lapsella on asuinpaikka. Asuinpaikalla tarkoitetaan kuntaa, jossa lapsi asuu ja jossa hänen elämänsä tärkeimmät kiinnkohdat ovat. Lapsen asuinpaikka on useimmiten sama kuin lapsen ja hänen edustajansa kotikunta, mutta asia voi olla toisin esimerkiksi silloin, kun lapsi on huostaanoton seurauksena ollut pitkäaikaisesti sijoitettuna sijaisperheeseen kotikuntansa ulkopuolelle.

Sosiaalilautakunnan toimivaltaa vahvistaa elatusavusta tehtyjä sopimuksia ehdotetaan lisäksi laajennettavaksi siten, että elatusvelvollisen asuinpaikan sosiaalilautakunta voisi vahvistaa sopimuksen, jos lapsella ei ole Suomessa asuinpaikkaa. Nykyisin elatusapu on näissä tapauksissa voitu vahvistaa vain tuomioistuimessa. Tätä on pidettävä epäkohtana, sillä tuomioistuimeen turvautuminen on tarpeetonta tapauksissa, joissa elatusvelvollinen on halukas sopimaan asiasta.

Harkitessaan sopimuksen vahvistamista edellä mainituissa tilanteissa sosiaalilautakunta soveltaa Suomen lakia niissäkin tapauksissa, joihin liittyy jokin kansainvälinen ulottuvuus. Kun sopimus on esitetty lapsen asuinkunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi, Suomen lain soveltaminen johtuu Haagin vuoden 2007 pöytäkirjan 3 artiklasta. Jos sopimus on saatettu elatusvelvollisen asuinkunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi, Suomen laki tulee sovellettavaksi pöytäkirjan 4 artiklan 3 kappaleen nojalla.

Ehdotetut muutokset liittyvät neuvoston asetukseen elatusvelvoitteista. Niillä pyritään varmistamaan se, että sosiaalilautakunnan toimivaltaa koskeva sääntely on yhteensopiva asetuksen toimivaltasäännösten kanssa. Asiaa on selostettu avioliittolain 50 §:ää koskevan muutosehdotuksen perusteluissa. Sosiaalilautakunnan kelpoisuudesta vahvistaa sopimus, vaikka kummallakaan osapuolella ei ole Suomessa asuinpaikkaa, säädettäisiin 8 a §:ssä.

8 a §. Pykälässä ehdotetaan, että sosiaalilautakunta voisi tietyin edellytyksin vahvistaa lapsen elatusavusta tehdyn sopimuksen, vaikka kummallakaan sopimuksen osapuolella ei ole Suomessa asuinpaikkaa. Ensimmäisenä edellytyksenä olisi, että Suomen tuomioistuimien on elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen 3 tai 6 artiklan mukaan toimivaltainen asiassa. Mainitun 3 artiklan mukaan toimivalta voi perustua paitsi osapuolen asuinpaikkaan, myös siihen, että elatusta koskeva asia on liitännäinen sellaiseen henkilön oikeudellista asemaa tai vanhempainvastuuta koskevaan asiaan, jossa tuomioistuimella on toimivalta. Asetuksen 6 artiklassa annetaan puolestaan tietyin rajoituksin mahdollisuus toimivallan käyttämiseen sillä perusteella, että kumpikin osapuoli on asianomaisen valtion kansalainen.

Toisena edellytyksenä toimivallan käyttämiselle olisi, että asian osapuolet ovat Haagin vuoden 2007 pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia. Sosiaalilautakunnan olisi varmistuttava tällaisen sopimuksen olemassaolosta ennen kuin se päättää, voidaanko sopimus vahvistaa. Tämä edellytys perustuu siihen, ettei ole asianmukaista vaatia, että sosiaalilautakunta harkitsee kysymyksen sopimuksen vahvistamisesta soveltamalla vieraan valtion lakia.

Ehdotettu toimivallan laajennus on tarpeen erityisesti sellaisten Suomen kansalaisten palvelemiseksi, jotka asuvat tilapäisesti Euroopan talousalueen ulkopuolella, mutta haluavat esimerkiksi Suomeen paluuta ajatellen vahvistaa elatusavun Suomessa. Ehdotettu toimivallan laajennus mahdollistaa myös sen, että sosiaalilautakunta, joka on toimivaltainen vahvistamaan sopimuksen lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, voi samalla vahvistaa lapsen elatusta koskevan sopimuksen.

Pykälän 2 momentin mukaan sopimus olisi esitettävä vahvistettavaksi Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalle. Jos sopimus tehdään samanaikaisesti lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta tehtävän sopimuksen kanssa, sopimuksen vahvistamista olisi kuitenkin pyydettävä sen kunnan sosiaalilautakunnalta, joka on toimivaltainen vahvistamaan lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta tehdyn sopimuksen. Asiaa koskevat säännökset ovat lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 8 §:ssä.

2.5 Laki ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta

1 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 3 momentti, jonka mukaan neuvoston asetusta elatusvelvoitteista sovelletaan 1 ja 2 momentista poiketen ensisijaisena niiden valtioiden välisissä suhteissa, jotka asetuksen mukaan ovat jäsenvaltioita. Asia olisi näin ilman säännöstäkin yhteisön oikeuden ensisijaisuuden periaatteen ja asetuksen 69 artiklan 2

kohdan nojalla. Lainsäädännön selkeyden vuoksi on kuitenkin perusteltua, että soveltamisjärjestys osoitetaan 3 momentissa.

2 §. Pykälässä osoitetaan nykyisin elatusapujen perintää koskevan pohjoismaisen sopimuksen ensisijaisuus puheena olevan lain säännöksiin nähden. Kun 1 §:ään lisätään viittaus neuvoston asetukseen elatusvelvoitteista, 2 §:ää on tarpeen muuttaa siten, että myös mainitun pohjoismaisen sopimuksen ja neuvoston asetuksen soveltamisjärjestys käy siitä ilmi. Tuo järjestys osoitetaan asetuksen 69 artiklan 3 kohdassa. Sen mukaan asetukset ei estä pohjoismaisen sopimuksen soveltamista. Sen soveltaminen ei mainitun artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan kuitenkaan saa estää vastaajaa saamasta asetuksen 19 ja 21 artiklassa tarjottua suojaa. Vastaajalla on siten oikeus vaatia päätöksen uudelleentarkastelua tai sitä, että sen täytäntöönpanosta kieltäydytään tai täytäntöönpano keskeytetään asetuksen nojalla myös niissä tapauksissa, joissa elatusapua koskeva päätös on annettu sellaisessa Pohjoismaassa, jossa asetusta sovelletaan. Tämä ehdotetaan osoitettavaksi viittaamalla asetuksen 69 artiklan 3 kohdan toiseen alakohtaan.

2.6 Laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista

1 §. Pykälässä ehdotetaan, että eräistä kansainvälisluontoisista suhteista annettu laki (379/1929) kumotaan siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Kun Suomen kansainvälistä perheoikeutta on uudistettu, kansainvälisen yksityisoikeuden alaa koskevat säännökset on sijoitettu aineellisoikeudellisten säännösten yhteyteen. Kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain merkitys Suomen kansainvälisen perheoikeuden keskeisenä lakina on tällöin vähentynyt. Nykyisin laki on voimassa vain vähäisiltä osiltaan. Merkittävin voimassa oleva kokonaisuus on lain III osa, joka koskee holhousoikeutta. Se on ehdotettu kumottavaksi hallituksen esityksessä HE /2010 vp, joka koskee Suomen kansainvälisen holhousoikeuden uudistamista. Tämän jälkeen laista on voimassa vain joitakin säännöksiä II osasta, jotka koskevat avioliitosta tai sen ulkopuolella syntyneitä lapsia ja ottolapsia, sekä IV osasta, jossa on erinäisiä säännöksiä.

Mainitut säännökset ja siten koko laki ehdotetaan nyt kumottavaksi. Kun isyyslakiin lisättiin kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset lailla 1016/2009, voimaan jääneet II osan säännökset rajoittuivat käytännössä koskemaan lapsen elatusta. Elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen ja Haagin vuoden 2007 pöytäkirjan tullessa sovellettaviksi, mainituille II osan säännöksille ei jää sellaista soveltamisalaa, että ne olisi perusteltua säilyttää voimassa. Samalla kumottaisiin myös IV osassa olevat erinäiset säännökset. Joillakin niistä on katsottu olevan lain soveltamisalaa laajempaa periaatteellista merkitystä. Tällainen on esimerkiksi 56 §:n säännös tuomioistuimen velvollisuudesta hankkia viran puolesta selvitystä vieraan valtion lain sisällöstä, jos asianosainen ei näytä sitä toteen. Se, että säännös kumotaan, ei ole yksinään este sille, että sen taustalla olevan yleisemmän oikeusperiaatteen soveltamista jatketaan.

2 §. Pykälässä on voimaantulosäännös. Laki tulisi voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011, toisin sanoen päivänä, jolloin elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen ja Haagin vuoden 2007 pöytäkirjan soveltaminen alkaa.

3. Esityksen vaikutukset

Esitys tekee mahdolliseksi elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisen Suomessa.

Asetuksen voimaantulo vähentää jossakin määrin Helsingin hovioikeudelle osoitettuja ulkomaisen elatusapupäätöksen täytäntöönpanoa koskevia pyyntöjä, sillä jäsenvaltiossa annettu elatusapua koskeva päätös on yleensä täytäntöönpanokelpoinen toisessa jäsenvaltiossa ilman, että se vahvistetaan siellä täytäntöönpanokelpoiseksi. Niissä tapauksissa, joissa tällainen vahvistus jäsenvaltiossa annetun päätöksen osalta tarvitaan, sen antaisi käräjäoikeus.

Ulkoasiainministeriön tehtävät keskusviranomaisena elatusapujen kansainvälisessä perinnässä siirtyisivät oikeusministeriölle. Oikeusministeriö toimisi myös elatusvelvoitteita koskevassa neuvoston asetuksessa tarkoitettuna keskusviranomaisena.

Ulkoasiainministeriön vähenevää ja oikeusministeriön vastaavasti lisääntyvää työmäärää voidaan arvioida käyttämällä lähtökohtana keskusviranomaisen asiamääriä viime vuosina. Vuonna 2009 alkaneita tai muutoin keskusviranomaisen toimenpiteitä edellyttäen elatusavun kansainvälistä perintää koskeneita tapauksia oli yhteensä 172. Näistä elatusapujen perintää vieraasta valtiosta Suomeen koski 104 tapausta ja Suomesta vieraaseen valtioon 68 tapausta. Vuonna 2007 vastaavien tapausten yhteismäärä oli 267, joista elatusapujen perintää vieraasta valtiosta koski 202 tapausta ja Suomesta vieraaseen valtioon 65 tapausta.

Mainituista vuosista 2009 oli poikkeuksellinen, sillä elatustukilain voimaantulo 1.4.2009 ja siitä johtuva elatusapujen perinnän siirtyminen kunnilta Kansaneläkelaitokselle vähensivät hetkellisesti pyyntöjä elatusavun perimiseksi vieraasta valtiosta. Sen vuoksi vuotta 2007 koskevat luvut antavat vuoden 2009 tietoja paremman kuvan asiamääristä. Neuvoston asetuksen voimaantulo parantaa keskusviranomaisen palvelutasoa useissa Euroopan unionin jäsenmaissa, mistä seuraa, että hakemukset tulevat asetuksen soveltamisen seurauksena jossakin määrin lisääntymään. Palvelutason kohoamisen ja asetuksen mahdollistamien uudenlaisten hakemusten vuoksi hakemukset saattavat myös työllistää keskusviranomaista aiempaa hiukan enemmän.

Sosiaalilautakuntien toimivallan laajentaminen lisää vähäisessä määrin elatusavusta tehdyn sopimuksen vahvistamista koskevia asioita lähinnä Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnassa.

Oikeusministeriölle aiheutuva työmäärän lisääntyminen korvataan siirtämällä valtion talousarvion ulkoasiainministeriön pääluokasta oikeusministeriön pääluokkaan summa, joka vastaa yhdestä esittelijästä ja yhdestä avustavasta henkilöstä aiheutuvia kustannuksia.

4. Asian valmistelu

Kysymys keskusviranomaisen tehtävien siirtämisestä ulkoasiainministeriöstä oikeusministeriölle valmisteltiin ulkoasiainministeriön asettamassa työryhmässä, jossa asettajan lisäksi oli edustus oikeusministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, Helsingin kaupungin sosiaalivirastosta ja Kansaneläkelaitoksesta. Työryhmän mietintö julkaistiin ulkoasiainministeriön työryhmämuistiona vuonna 2009 otsikolla ”Kansainvälinen elatusavun perintä – Keskusviranomaistehtävät ja viranomaisten välinen yhteistyö”.

Ehdotus hallituksen esitykseksi valmisteltiin oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jossa asettajan lisäksi olivat edustettuina ulkoasiainministeriö, Valtakunnanvoudinvirasto, Kansaneläkelaitos ja Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Työryhmän ehdotus ”Elatusapujen kansainvälisen perinnän organisointi” on julkaistu oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja –sarjassa numerolla x/2010.

Ehdotuksen johdosta pyydettiin lausunnot...

5. Muut asiaan vaikuttavat seikat

Elatusapuvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen 71 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2010 muun muassa keskusviranomaistensa nimet ja yhteystiedot, sellaisten tuomioistuinten nimet ja yhteystiedot, joilla on toimivalta ratkaista asetuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaisia täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevia hakemuksia ja tällaisten hakemusten johdosta tehtyjä päätöksiä koskevia muutoksenhakuja sekä 20, 28 ja 40 artiklassa tarkoitettujen asiakirjojen käännöksissä hyväksytyt kielet. Komissiolle on myös ilmoitettava 19 artiklan mukainen uudelleentarkastelumenettely sekä toimivaltaisten tuomioistuinten nimet ja yhteystiedot. Ilmoitettujen tietojen myöhemmistä muutoksista on niin ikään ilmoitettava komissiolle.

Lakiehdotus numero 6 on laadittu olettaen, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE /2009 sisältyvän lakiehdotuksen eräistä kansainvälisistä perheoikeudellisista suhteista annetun lain III osan kumoamisesta.

6. Voimaantulo

Tarkoituksena on, että keskusviranomaisen tehtävät siirtyisivät oikeusministeriölle vuoden 2011 alusta alkaen ja että laki Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevissa kansainvälisissä asioissa tulisi voimaan silloin. Muut ehdotetut lait tulisivat voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011, jolloin asetuksen soveltaminen alkaa.

1.

Laki**Suomen keskusviranomaisesta eräissä elatusapua koskevista kansainvälisissä asioissa**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään Suomen keskusviranomaisesta elatusapua koskevista kansainvälisissä asioissa ja keskusviranomaisten oikeudesta saada toiselta viranomaiselta tietoja ja muuta virka-apua tällaisessa asiassa.

Tässä laissa säädetään myös oikeudesta oikeusapuun eräissä elatusapua koskevista kansainvälisissä asioissa.

2 §

Suomen keskusviranomainen

Oikeusministeriö on:

1) toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevista asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 49 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen;

2) elatusavun perimisestä ulkomailla New Yorkissa 20 päivänä kesäkuuta 1956 tehdystä yleissopimuksessa (SopS 37/1962) tarkoitettu välittävä ja vastaanottava elin; sekä

3) Suomen hallituksen ja Amerikan yhdysvaltain hallituksen välillä elatusvelvollisuuden täytäntöönpanosta Helsingissä 3 päivänä huhtikuuta 2006 tehdyn sopimuksen (SopS 74/2007) 3 artiklassa tarkoitettu keskusviranomainen.

Oikeusministeriö on välittävä ja vastaanottava toimielin myös, kun elatusapujen kansainvälisessä perinnässä noudatetaan vastavuoroisuutta.

Oikeusministeriö voi harkintansa mukaan toimia välittäjänä ja vastaanottavana elimenä tai tarjota muuta apua elatusavun perimiseksi tai vahvistamiseksi muissakin kuin edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

3 §

Keskusviranomaisen oikeus virka-apuun

Oikeusministeriöllä on 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan oikeus salassapitoa koskevien säännösten estämättä saada tietoja ja muuta virka-apua:

1) valtion ja kunnan sosiaalihuollon viranomaisilta henkilön olosuhteiden ja sovellettavien ratkaisun mahdollisuuksien selvittämiseksi;

2) poliisiviranomaiselta henkilön olinpaikan selvittämiseksi; sekä

3) valtion ja kunnan sosiaalihuollon viranomaisilta ja veroviranomaisilta henkilön tulojen ja varallisuuden selvittämiseksi sekä hänen työnantajansa tai hänen eläkkeensä maksajan yksilöimiseksi.

4 §

Oikeusapu ja vapautus täytäntöönpanokuluista

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa Suomen tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa 2 §:ssä säädetyn tehtävän nojalla, saa korvauksetta oikeusapua sen estämättä, mitä oikeusavun edellytyksistä on muuten säädetty:

- 1) asiassa, joka koskee sen vahvistamista, että vieraassa valtiossa elatusavusta annettu päätös tunnustetaan tai voidaan panna täällä täytäntöön;
- 2) asiassa, joka koskee isyyden vahvistamista;
- 3) asiassa, joka koskee vanhemman velvoittamista maksamaan elatusapua lapselleen; sekä
- 4) asiassa, joka koskee lapselle vahvistetun elatusavun muuttamista, jos hakijana on lapsi tai hänen edustajansa.

Mitä 1 momentin 2—4 kohdassa säädetään, sovelletaan kuitenkin ainoastaan, jos lapsi asian tullessa vireille on alle 21-vuotias.

Hakija, jota oikeusministeriö tai oikeusministeriön valtuuttama henkilö edustaa 2 §:ssä säädetyn tehtävän nojalla elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanossa, on vapautettu täytäntöönpanokuluista.

5 §

Asiakirjojen kääntäminen vieraalle kielelle

Jos asiakirjasta, joka liittyy vieraaseen valtioon 2 §:ssä säädetyn tehtävän nojalla toimitettavaan hakemukseen, tarvitaan Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen mukaan käänös vieraalle kielelle, oikeusministeriö vastaa käänöksen hankkimisesta. Jos hakijana on Kansaneläkelaitos, se vastaa kuitenkin käänöksen hankkimisesta.

6 §

Lain toissijaisuus

Tätä lakia sovelletaan ainoastaan, jollei Suomen kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu.

7 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Ulkoasiainministeriössä vireillä olevat keskusviranomaisen tehtäviin kuuluvat asiat siirtyvät tämän lain voimaantullessa oikeusministeriölle.

2.

Laki**elatusvelvoitteita koskevan neuvoston asetuksen soveltamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan täydentävät säännökset toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevis-
sa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009, jäljempänä *asetus*, soveltamisesta Suomessa.

2 §

Päätöksen tunnustamisen ja täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistava tuomioistuin

Asetuksen 27 artiklassa tarkoitettu hakemus elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tutkitaan käräjäoikeudessa. Mainitun artiklan 2 kohdassa säädetään siitä, mikä käräjäoikeus on asiassa toimivaltainen.

Asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hakemus elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta tutkitaan käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä jollakin päätöksen osapuolella on asuinpaikka, tai jos tällaista asuinpaikkaa ei ole Suomessa, Helsingin käräjäoikeudessa.

3 §

Päätöksen uudelleentarkastelu

Asetuksen 19 artiklassa tarkoitettu pyyntö Suomessa annetun elatusapua koskevan päätöksen uudelleentarkastelusta tutkitaan lainvoimaisen päätöksen tehneessä tuomioistuimessa noudattaen soveltuvin osin, mitä oi-

keudenkäymiskaaren 31 luvun 3—5 ja 14 a §:ssä säädetään.

4 §

Asiakirjojen kieli

Jos ote tuomioistuimen päätöksestä, jota tarkoitetaan asetuksen 20 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, 28 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai 40 artiklan 2 kohdassa, on laadittu muulla kuin suomen, ruotsin tai englannin kielellä, Suomen viranomaiselle on toimitettava siitä käännös suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Käännös päätöksestä, jota Suomen viranomaisena vaatii asetuksen 20 artiklan 2 kohdan, 28 artiklan 2 kohdan tai 29 artiklan 2 kohdan nojalla, voidaan toimittaa paitsi suomen- ja ruotsin- myös englanninkielisenä.

5 §

Todistus oikeusavun edellytysten täyttymisestä

Asetuksen 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua todistuksen siitä, että osapuoli Suomen lain mukaan täyttää edellytykset saada oikeusapua, antaa valtion oikeusaputoimistoista annetussa laissa (258/2002) tarkoitettu oikeusaputoimisto.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011.

3.

Laki**avioliittolain 50, 126 ja 128 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/1929) 50, 126 ja 128 §, sellaisina kuin ne ovat, 50 § laissa 411/1987 sekä 126 ja 128 § laissa 1226/2001, seuraavasti:

50 §

Puolisot voivat tehdä keskenään sopimuksen 47 tai 48 §:n nojalla toiselle puolisolle suoritettavasta elatusavusta. Sopimus on tehtävä kirjallisesti sekä esitettävä sen kunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi, jossa puolisollla tai toisella heistä on asuinpaikka.

Jos kummallakaan puolisollla ei ole Suomessa asuinpaikkaa, mutta Suomen tuomioistuimien toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan mukaan toimivaltainen elatusta koskevassa asiassa, sosiaalilautakunta voi vahvistaa 1 momentissa tarkoitettua sopimuksen, jos osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia. Sopimus on esitettävä vahvistettavaksi Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalle.

Ennen sopimuksen vahvistamista sosiaalilautakunnan on harkittava, voidaanko sopimusta pitää kohtuullisena ottaen huomioon puolison elatuksen tarve, toisen puolison maksukyky sekä muut asiaan vaikuttavat seikat.

Sopimus, jonka sosiaalilautakunta on vahvistanut, voidaan panna täytäntöön niin kuin tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös.

Suomen tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta

126 §

Suomen tuomioistuimien voi tutkia avioliiton henkilökohtaisia oikeusvaikutuksia koskevan

asian, jos vastaajalla on Suomessa asuin- tai kotipaikka.

Suomen tuomioistuimien, joka on toimivaltainen avioeroa koskevassa asiassa, voi tuon asian yhteydessä tutkia sellaisen avioliiton henkilökohtaisia oikeusvaikutuksia koskevan asian, jonka ratkaiseminen on tarpeen avioeron vuoksi.

Toimivaltaan elatusvelvoitteita koskevissa asioissa on kuitenkin sovellettava, mitä säädetään toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009.

Avioliiton henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovellettava laki

128 §

Avioliiton henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisollla on kotipaikka. Jos puolisoilla ei ole kotipaikkaa samassa valtiossa, sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisollla viimeksi avioliiton aikana oli kotipaikka, jos toisen puolison kotipaikka on yhä siellä. Muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan sen valtion lakia, johon puolisoilla kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on läheisin yhteys.

Asiassa, joka koskee oikeutta elatukseen, sovelletaan kuitenkin sen valtion lakia, joka määrätään sovellettavaksi elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyssä pöytäkirjassa.

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011.

4.

Laki**lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapsen elatuksesta 5 päivänä syyskuuta 1975 annetun lain (704/1975) 8 §:n
 1 momentti, ja
lisätään lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

8 §

Elatusavusta tehty sopimus on esitettävä vahvistettavaksi sen kunnan sosiaalilautakunnalle, jossa lapsella on asuinpaikka tai jos lapsella ei ole Suomessa asuinpaikkaa, sen kunnan sosiaalilautakunnalle, jossa elatusvelvollisella on asuinpaikka. Jos kummallakaan heistä ei ole Suomessa asuinpaikkaa, sopimuksen vahvistamisesta on voimassa, mitä 8 a §:ssä säädetään.

teita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan mukaan ja osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia.

Sopimus, jota 1 momentissa tarkoitetaan, on esitettävä vahvistettavaksi Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalle. Jos sopimus tehdään samanaikaisesti lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta tehtävän sopimuksen kanssa, sopimuksen vahvistamista on kuitenkin pyydettävä sen kunnan sosiaalilautakunnalta, joka on toimivaltainen vahvistamaan lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta tehdyn sopimuksen.

8 a §

Sosiaalilautakunta voi vahvistaa elatusavusta tehdyn sopimuksen, vaikka lapsella tai elatusvelvollisella ei ole Suomessa asuinpaikkaa, jos Suomen tuomioistuimien on asiassa toimivaltainen toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoite-

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011.

5.

Laki**ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 8 päivänä huhtikuuta 1983 annetun lain (370/1983) 2 § ja

lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, neuvoston asetusta (EY) N:o 4/2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa, jäljempänä *asetus*, sovelletaan ensisijaisena niiden valtioiden välisissä suhteissa, jotka asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan ovat jäsenvaltioita.

sesta alakohdasta muuta johdu, tämän lain säännösten estämättä ovat Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa annetut elatusapua koskevat päätökset voimassa ja pantavissa täytäntöön Suomen ja näiden valtioiden kesken elatusavun perimisestä pakkotoimin Oslolla 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehdyn sopimuksen (SopS 8/1963) nojalla.

2 §

Jollei asetuksen 69 artiklan 3 kohdan toi-

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011.

6.

Laki**eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	toksineen.
Tällä lailla kumotaan eräistä kansainvälis- luontoisista perheoikeudellisista suhteista 5 päivänä joulukuuta 1929 annettu laki (379/1929) siihen myöhemmin tehtyine muu-	2 § Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesä- kuuta 2011.

Helsingissä päivänä _____ kuuta 20

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Tuija Brax*

3.

Laki**avioliittolain 50, 126 ja 128 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/1929) 50, 126 ja 128 §, sellaisina kuin ne ovat, 50 § laissa 411/1987 sekä 126 ja 128 § laissa 1226/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

50 §

Puolisot voivat tehdä keskenään sopimuksen 47 tai 48 §:n nojalla toiselle puolisolle suoritettavasta elatusavusta. Sopimus on tehtävä kirjallisesti sekä esitettävä sen kunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi, jossa puolisoilla tai toisella heistä on kotipaikka.

Ennen sopimuksen vahvistamista sosiaalilautakunnan on harkittava, voidaanko sopimusta pitää kohtuullisena ottaen huomioon puolison elatuksen tarve, toisen puolison maksukyky sekä muut asiaan vaikuttavat sei-

50 §

Puolisot voivat tehdä keskenään sopimuksen 47 tai 48 §:n nojalla toiselle puolisolle suoritettavasta elatusavusta. Sopimus on tehtävä kirjallisesti sekä esitettävä sen kunnan sosiaalilautakunnan vahvistettavaksi, jossa puolisoilla tai toisella heistä on *asuinpaikka*.

Jos kummallakaan puolisollla ei ole Suomessa asuinpaikkaa, mutta Suomen tuomioistuimien on toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan mukaan toimivaltainen elatusta koskevassa asiassa, sosiaalilautakunta voi vahvistaa 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen, jos osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoitteeseen sovelletaan Suomen lakia. Sopimus on esitettävä vahvistettavaksi Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnalle.

Ennen sopimuksen vahvistamista sosiaalilautakunnan on harkittava, voidaanko sopimusta pitää kohtuullisena ottaen huomioon puolison elatuksen tarve, toisen puolison maksukyky sekä muut asiaan vaikuttavat sei-

Voimassa oleva laki

kat.

Sopimus, jonka sosiaalilautakunta on vahvistanut, voidaan panna täytäntöön niin kuin tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös.

Suomen tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta

126 §

Elatusta koskeva asia voidaan tutkia Suomen tuomioistuimessa myös, jos elatukseen oikeutetulla on Suomessa asuin- tai kotipaikka.

Suomen tuomioistuin, joka on toimivaltainen avioeroa koskevassa asiassa, voi tuon asian yhteydessä tutkia puolison elatusta koskevan asian tai muun sellaisen avioliiton henkilökohtaisia oikeusvaikutuksia koskevan asian, jonka ratkaiseminen on tarpeen avioeron vuoksi.

Avioliiton henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovellettava laki

128 §

Avioliiton henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisoilla on kotipaikka. Jos puolisoilla ei ole kotipaikkaa samassa valtiossa, sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisoilla viimeksi avioliiton aikana oli kotipaikka, jos toisen puolison kotipaikka on yhä siellä.

Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan sen valtion lakia, johon puolisoilla kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on läheisin yhteys. Asiassa, joka koskee oikeutta elatukseen, sovelletaan kuitenkin sen valtion lakia, jossa elatukseen oikeutetulla on kotipaikka.

Ehdotus

kat.

Sopimus, jonka sosiaalilautakunta on vahvistanut, voidaan panna täytäntöön niin kuin tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös.

Suomen tuomioistuinten kansainvälinen toimivalta

126 §

Suomen tuomioistuin, joka on toimivaltainen avioeroa koskevassa asiassa, voi tuon asian yhteydessä tutkia sellaisen avioliiton henkilökohtaisia oikeusvaikutuksia koskevan asian, jonka ratkaiseminen on tarpeen avioeron vuoksi.

Toimivaltaan elatusvelvoitteita koskevissa asioissa on kuitenkin sovellettava, mitä säädetään toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009.

Avioliiton henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovellettava laki

128 §

Avioliiton henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisoilla on kotipaikka. Jos puolisoilla ei ole kotipaikkaa samassa valtiossa, sovelletaan sen valtion lakia, missä kummallakin puolisoilla viimeksi avioliiton aikana oli kotipaikka, jos toisen puolison kotipaikka on yhä siellä. Muissa kuin edellä tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan sen valtion lakia, johon puolisoilla kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on läheisin yhteys.

Asiassa, joka koskee oikeutta elatukseen, sovelletaan kuitenkin sen valtion lakia, joka määrätään sovellettavaksi elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä marraskuuta 2007 tehdyssä pöytäkirjassa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011.

4.

Laki**lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapsen elatuksesta 5 päivänä syyskuuta 1975 annetun lain (704/1975) 8 §:n
 1 momentti, ja
lisätään lakiin uusi 8 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Elatusavusta tehty sopimus on esitettävä
 vahvistettavaksi sen kunnan sosiaalilautakun-
 nalle, missä lapsen 5 §:n 1 momentissa tar-
 koitetulla edustajalla on kotipaikka.

Ehdotus

8 §

Elatusavusta tehty sopimus on esitettävä
 vahvistettavaksi sen kunnan sosiaalilauta-
 kunnalle, jossa lapsella on asuinpaikka tai
 jos lapsella ei ole Suomessa asuinpaikkaa,
 sen kunnan sosiaalilautakunnalle, jossa ela-
 tusvelvollisella on asuinpaikka. Jos kummal-
 lakaan heistä ei ole Suomessa asuinpaikkaa,
 sopimuksen vahvistamisesta on voimassa, mi-
 tä 8 a §:ssä säädetään.

8 a §

Sosiaalilautakunta voi vahvistaa elatus-
 avusta tehdyn sopimuksen, vaikka lapsella tai
 elatusvelvollisella ei ole Suomessa asuin-
 paikkaa, jos Suomen tuomioistuin on asiassa
 toimivaltainen toimivallasta, sovellettavasta
 laista, päätösten tunnustamisesta ja täytän-
 töönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoit-
 teita koskevissa asioissa annetun neuvoston
 asetuksen (EY) N:o 4/2009 3 tai 6 artiklan
 mukaan ja osapuolet ovat elatusvelvoitteisiin
 sovellettavasta laista Haagissa 23 päivänä
 marraskuuta 2007 tehdyn pöytäkirjan 7 ar-
 tiklan mukaisesti sopineet, että elatusvelvoit-
 teeseen sovelletaan Suomen lakia.

Sopimus, jota 1 momentissa tarkoitetaan,
 on esitettävä vahvistettavaksi Helsingin kau-
 pungin sosiaalilautakunnalle. Jos sopimus
 tehdään samanaikaisesti lapsen huollosta tai
 tapaamisoikeudesta tehtävän sopimuksen
 kanssa, sopimuksen vahvistamista on kuiten-
 kin pyydetävä sen kunnan sosiaalilautakun-
 nalta, joka on toimivaltainen vahvistamaan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta tehdyn sopimuksen.

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011.

5.

Laki**ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomailla annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 8 päivänä huhtikuuta 1983 annetun lain (370/1983) 2 § ja lisätään 1 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

2 §
 Tämän lain säännösten estämättä ovat Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa annetut elatusapua koskevat päätökset voimassa ja pantavissa täytäntöön Suomen ja näiden valtioiden kesken elatusavun perimisestä pakkotoimin Oslossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 (SopS 8/63) tehdyn sopimuksen nojalla.

Ehdotus

1 §

Poiketen siitä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, neuvoston asetusta (EY) N:o 4/2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa, jäljempänä asetus, sovelletaan ensisijaisena niiden valtioiden välisissä suhteissa, jotka asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan ovat jäsenvaltioita.

2 §

Jollei asetuksen 69 artiklan 3 kohdan toisesta alakohdasta muuta johdu, tämän lain säännösten estämättä ovat Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa annetut elatusapua koskevat päätökset voimassa ja pantavissa täytäntöön Suomen ja näiden valtioiden kesken elatusavun perimisestä pakkotoimin Oslossa 23 päivänä maaliskuuta 1962 tehdyn sopimuksen (SopS 8/1963) nojalla.

Tämä laki tulee voimaan 18 päivänä kesäkuuta 2011.

1.

Lag**om centralmyndighet i Finland i vissa internationella ärenden som gäller underhållsbidrag**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om centralmyndighet i Finland när det gäller internationella ärenden om underhållsbidrag och om centralmyndighetens rätt att av andra myndigheter få uppgifter och annan handräckning i ett sådant ärende.

I denna lag föreskrivs också om rätt till rättshjälp i vissa internationella ärenden som gäller underhållsbidrag.

2 §

Centralmyndighet i Finland

Justitieministeriet är

1) den centralmyndighet som avses i artikel 49 i rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet,

2) det förmedlande och mottagande organ som avses i den i New York den 20 juni 1956 ingångna konventionen om indrivning av underhållsbidrag i utlandet (FördrS 37/1962), samt

3) den centralmyndighet som avses i den i Helsingfors den 3 april 2006 mellan Finlands regering och Amerikas förenta staters regering ingångna överenskommelsen om verk-

ställighet av underhållsskyldighet (FördrS 74/2007).

Justitieministeriet är förmedlande och mottagande organ också när ömsesidighet iakttas vid internationell indrivning av underhållsbidrag.

Utrikesministeriet kan enligt egen prövning vara förmedlande och mottagande organ eller tillhandahålla annan hjälp för indrivning eller fastställelse av underhållsbidrag även i andra fall än de som nämns i 1 och 2 mom.

3 §

Centralmyndighetens rätt till handräckning

Trots sekretessbestämmelserna har justitieministeriet vid skötseln av de uppgifter som avses i 2 § rätt att få uppgifter och annan handräckning

1) av statliga och kommunala socialvårdsmyndigheter för att utreda en persons omständigheter och möjligheterna till en uppgörelse i godo,

2) av polismyndigheterna för att lokalisera en person, samt

3) av statliga och kommunala socialvårdsmyndigheter och av skattemyndigheterna för att utreda en persons inkomster och förmögenhet samt för att identifiera personens arbetsgivare eller den som utbetalar personens pension.

4 §

Rättshjälp och befrielse från verkställighetskostnader

Om justitieministeriet eller en av justitieministeriet bemyndigad person med stöd av en uppgift enligt 2 § företräder en sökande i domstol eller hos någon annan myndighet i Finland får sökanden kostnadsfritt rättshjälp oberoende av vad som annars föreskrivs om förutsättningarna för rättshjälp

1) i ett ärende som gäller fastställelse av att ett beslut om underhållsbidrag som har fattats i en främmande stat erkänns eller kan verkställas här,

2) i ett ärende som gäller fastställande av faderskap,

3) i ett ärende genom vilket en förälder kan förpliktas att betala underhållsbidrag till sitt barn, samt

4) i ett ärende som gäller ändring av det underhållsbidrag som fastställts för ett barn, om sökande är barnet eller barnets företrädare.

Vad som föreskrivs i 1 mom. 2—4 punkten tillämpas dock endast om barnet är yngre än 21 år när ärendet blir anhängigt.

Om justitieministeriet eller en av justitieministeriet bemyndigad person med stöd av en uppgift enligt 2 § företräder en sökande vid verkställigheten av ett beslut om underhållsbidrag är sökanden befriad från verkställighetskostnaderna.

5 §

Översättning av handlingar till främmande språk

Om det enligt en internationell förpliktelse som är bindande för Finland behövs en översättning till främmande språk av en handling som hänför sig till en ansökan som med stöd av en uppgift enligt 2 § ska sändas till en främmande stat, svarar justitieministeriet för anskaffning av översättningen. Om Folkpensionsanstalten är sökande svarar denna dock själv för anskaffning av översättningen.

6 §

Lagens subsidiära natur

Denna lag tillämpas endast om inte något annat följer av Finlands internationella förpliktelser.

7 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Ärenden som är anhängiga vid utrikesministeriet och som hör till centralmyndighetens uppgifter överförs till justitieministeriet när denna lag träder i kraft.

2.

Lag**om tillämpning av rådets förordning om underhållsskyldighet**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag ges kompletterande bestämmelser om hur rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet, nedan *förordningen*, ska tillämpas i Finland.

2 §

Domstol som fastställer erkännande av beslut och dess verkställbarhet

En sådan ansökan som avses i artikel 27 i förordningen och som gäller verkställbarhetsförklaring av ett beslut om underhållsbidrag prövas i tingsrätten. I artikel 27.2 föreskrivs om vilken tingsrätt som är behörig i ärendet.

En sådan ansökan som avses i artikel 23.2 i förordningen och som gäller erkännande av ett beslut om underhållsbidrag prövas av den tingsrätt inom vars domkrets någon av parterna i beslutet är bosatt, eller om bostadsort saknas i Finland, av Helsingfors tingsrätt.

3 §

Förnyad prövning av beslut

En sådan begäran som avses i artikel 19 i förordningen och som gäller förnyad prövning av ett beslut om underhållsbidrag som fattats i Finland prövas av den domstol som har fattat det lagakraftvunna beslutet, med

beaktande i tillämpliga delar av vad som föreskrivs i 31 kap. 3—5 och 14 § i rättegångsbalken.

4 §

Språket i handlingar

Om ett sådant utdrag av ett domstolsbeslut som avses i artikel 20.1 b, artikel 28.1 b eller artikel 40.2 i förordningen har avfattats på något annat språk än finska, svenska eller engelska, ska det till den finska myndigheten ges in en översättning av utdraget till finska, svenska eller engelska.

En sådan översättning av ett beslut som en finsk myndighet kräver med stöd av artikel 20.2, artikel 28.2 eller artikel 29.2 i förordningen kan förutom på finska och svenska också ges in på engelska.

5 §

Intyg över att förutsättningarna för rättshjälp uppfylls

Ett sådant intyg som avses i artikel 47.3 i förordningen och enligt vilket parten enligt finsk lag uppfyller förutsättningarna att få rättshjälp utfärdas av en sådan rättshjälpsbyrå som avses i lagen om statliga rättshjälpsbyråer (258/2002).

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 18 juni 2011.

3.

Lag**om ändring av 50, 126 och 128 i äktenskapslagen**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i äktenskapslagen av den 13 juni 1929 (234/1929) 50, 126 och 128 §, sådana de lyder, 50 § i lag 411/1987 samt 126 och 128 § i lag 1226/2001, som följer:

50 §

Makarna kan inbördes ingå avtal om underhållsbidrag som enligt 47 eller 48 § ska betalas till den andra maken. Avtalet ska ingås skriftligen samt för fastställelse föreläggas socialnämnden i den kommun där makarna eller den ena av dem är bosatt.

Om ingendera av makarna är bosatt i Finland, men en finsk domstol enligt artikel 3 eller 6 i rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet är behörig i ett ärende som gäller underhåll, kan socialnämnden fastställa det avtal som avses i 1 mom. om parterna i enlighet med artikel 7 i Haagprotokollet av den 23 november 2007 om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet har avtalat att finsk lag ska tillämpas på underhållsskyldigheten. Avtalet ska föreläggas Helsingfors stads socialnämnd för fastställelse.

Innan avtalet fastställs ska socialnämnden pröva om avtalet kan anses skäligt med hänsyn till makens behov av underhåll, den andra makens betalningsförmåga och övriga omständigheter som inverkar på saken.

Ett avtal som socialnämnden har fastställt kan verkställas så som ett lagakraftvunnet beslut av domstol.

Finska domstolars internationella behörighet

126 §

En finsk domstol kan pröva ett ärende som gäller äktenskapets personliga rättsverkningar, om svaranden är bosatt eller har hemvist i Finland.

En finsk domstol som är behörig i ett ärende som gäller äktenskapsskillnad kan i samband med detta ärende pröva ett ärende som gäller de personliga rättsverkningarna av äktenskap och som behöver avgöras på grund av äktenskapsskillnaden.

I fråga om behörighet i ärenden som gäller underhållsskyldighet ska dock tillämpas vad som föreskrivs i rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet.

Lag som tillämpas på äktenskapets personliga rättsverkningar

128 §

På äktenskapets personliga rättsverkningar tillämpas lagen i den stat där vardera maken har hemvist. Har makarna inte hemvist i samma stat, tillämpas lagen i den stat där vardera maken under äktenskapet senast hade hemvist, om den ena av makarna fortfarande har hemvist där. I andra fall än de som avses ovan tillämpas lagen i den stat till vilken makarna med beaktande av alla omständigheter som inverkar på saken har närmaste anknytning.

I ett ärende som gäller rätten till underhåll tillämpas dock den stats lag som enligt Haagprotokollet av den 23 november 2007 om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet ska tillämpas på underhållsskyldighet.

Denna lag träder i kraft den 18 juni 2011.

4.

Lag**om ändring av lagen om underhåll för barn**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 5 september 1975 om underhåll för barn (704/1975) 8 § 1 mom. och
fogas till lagen en ny 8 a § som följer:

8 §

Avtal om underhållsbidrag ska för fastställelse föreläggas socialnämnden i den kommun, där barnet är bosatt eller, om barnet inte är bosatt i Finland, socialnämnden i den kommun där den underhållsskyldige är bosatt. Om ingendera av dem är bosatt i Finland gäller om fastställelse av avtalet vad som föreskrivs i 8 a §.

-----

8 a §

Socialnämnden kan fastställa ett avtal om underhållsbidrag även om barnet eller den underhållsskyldige inte är bosatt i Finland, om en finsk domstol enligt artikel 3 eller 6 i rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande

och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet är behörig i ärendet och parterna i enlighet med artikel 7 i Haagprotokollet av den 23 november 2007 om tillämplig lag avseende underhållsskyldighet har avtalat att finsk lag ska tillämpas på underhållsskyldigheten.

Det avtal som avses i 1 mom. ska föreläggas Helsingfors stads socialnämnd för fastställelse. Om avtalet uppgörs samtidigt som ett avtal om vårdnad om barn eller umgängesrätt, ska fastställelse av avtalet dock begäras hos socialnämnden i den kommun som är behörig att fastställa ett avtal om vårdnad av barn eller umgängesrätt.

Denna lag träder i kraft den 18 juni 2011.

5.

Lag**om ändring av lagen om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 8 april 1983 om erkännande och verkställighet av utomlands givet beslut angående underhållsbidrag (370/1983) 2 § och
fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Med avvikelse från 1 och 2 mom. ska rådets förordning (EG) nr 4/2009 om domstols behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt samarbete i fråga om underhållsskyldighet, nedan *förordningen*, primärt tillämpas på relationerna mellan stater som enligt artikel 1.2 i förordningen är medlemsstater.

i artikel 69.3 i förordningen är i Danmark, Island, Norge och Sverige givna beslut angående underhållsbidrag gällande och kan verkställas trots bestämmelserna i denna lag i enlighet med den mellan Finland och dessa stater i Oslo den 23 mars 1962 slutna konventionen angående indrivning av underhållsbidrag (FördrS 8/1963).

2 §

Om ingenting annat följer av andra stycket

Denna lag träder i kraft den 18 juni 2011.

6.

Lag**om upphävande av lagen angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 § (379/1929) jämte ändringar.
Genom denna lag upphävs lagen av den 5 december 1929 angående vissa familjerättsliga förhållanden av internationell natur

2 §
Denna lag träder i kraft den 18 juni 2011.

Helsingfors den

20

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

SUOMEN VIRANOMAISTEN TOIMENPITEET ELATUSAPUJEN KANSAINVÄLISESSÄ PERINNÄSSÄ

Seuraavassa esitetään yleispiirteinen luonnos siitä, miten elatusapujen kansainväliseen perintään liittyviä tehtäviä hoidettaisiin Suomessa sen jälkeen kun esityksessä ehdotetut lait ovat voimassa.

1. Suomi kohdevaltiona

Suomen keskusviranomaiselle voi tulla toisen valtion keskusviranomaiselta hakemuksia joko neuvoston asetuksen tai Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen perusteella. Hakemukset voivat koskea paitsi elatusavun perintää Suomesta, myös sitä että Suomessa tehtäisiin päätös elatusavusta tai muutettaisiin aikaisempaa päätöstä tai että Suomessa tunnustettaisiin sellainen toisessa valtiossa annettu päätös, jolla elatusapua on alennettu. Viranomaistoimenpiteitä kuvataan seuraavassa asiakohtaisesti.

A. Hakemus elatusapua koskevan päätöksen täytäntöönpanosta

1. Keskusviranomainen:

- Tarkistaa, että hakemuksessa on tarvittavat täytäntöönpanoasiakirjat.
- Ottaa itse tai pyytää kunnan sosiaaliviranomaisia ottamaan yhteyttä velalliseen tämän maksukyvyyn ja maksuhalukkuuden selvittämiseksi.
- Tarkistaa, onko päätös Suomessa täytäntöönpanokelpoinen ilman, että se on täällä vahvistettu täytäntöönpanokelpoiseksi (nk. eksekvatuuri).
- Jos eksekvatuuri tarvitaan, lähettää päätöksen joko itse tai oikeusavustajan/asianajajan välityksellä toimivaltaiseen tuomioistuimeen (tapauksesta riippuen Helsingin hovioikeuteen tai käräjäoikeuteen) eksekvatuurin saamiseksi.
- Kun päätös on Suomessa täytäntöönpanokelpoinen eikä elatusvelvollinen maksa vapaaehtoisesti, lähettää täytäntöönpanoasiakirjat toimivaltaiselle ulosottomiehelle perintää varten.
- Informoi lähettävää keskusviranomaista toimenpiteistään ja asian vaiheesta Suomen kansainvälisten veloitteiden mukaisesti.

2. Ulosottomies:

- Jos velvollisuus panna päätös täytäntöön perustuu yhteisön asetukseen, tutkii velallisen vaatimuksesta, ettei ole asetuksen 21 artiklassa tarkoitettua kieltäytymis- tai keskeyttämisperustetta.
- Toimittaa perinnän Suomen lainsäädännön mukaisesti.
- Tilittää perityt varat ulosottoviranomaisten tavanomaisia käytäntöjä noudattaen suoraan velkojalle ja ilmoittaa tilityksestä paitsi velkojalle, myös keskusviranomaiselle.

- Edellisestä poiketen tilittää varat keskusviranomaiselle, jos keskusviranomaisen on saanut velkojalta valtakirjan, joka oikeuttaa tähän. (Käytetään tilanteissa, joissa pienten rahamäärien toimittaminen velkojalle aiheuttaa kohtuuttoman suuria transaktiokustannuksia.)

B. Elatukseen oikeutetun hakemus elatusapua koskevan päätöksen saamiseksi Suomesta (asetuksen 56.1 art. c ja d kohta) tai aikaisemman päätöksen muuttamisesta

1. Keskusviranomainen

- Tarkistaa, että hakemuksen sisältö on asianmukainen ja pyytää tarvittaessa täydennystä
- Ottaa itse tai pyytää velallisen asuinkunnan sosiaaliviranomaisia ottamaan yhteyttä elatusvelvolliseen sen selvittämiseksi, voidaanko elatusavusta tai sen muuttamisesta tehdä sosiaalilautakunnan vahvistama sopimus.
- Jos sopimusta ei saada aikaan, lähettää asiakirjat oikeusaputoimistolle tai asianajajalle asian vireille panemiseksi toimivaltaisessa käräjäoikeudessa.
- Informoi lähettänyttä keskusviranomaista Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.
- Kun päätös on saatu eikä elatusvelvollinen maksa vapaaehtoisesti, lähettää päätöksen toimivaltaiselle ulosottomiehelle täytäntöönpanoa varten, jos lähettänyt keskusviranomainen on tätä pyytänyt tai pyytää.

2. Ulosottomies

- Toimittaa päätöksen täytäntöönpanon Suomen lainsäädännön mukaisesti.

D. Elatusvelvollisen hakemus elatusapua alentavan ulkomaisen päätöksen tunnustamisesta

1. Keskusviranomainen

- Tarkistaa, että hakemuksessa on tarvittavat asiakirjat.
- Toimittaa päätöksen elatusapua perivälle ulosottomiehelle (paitsi jos on ilmeistä, ettei päätöstä täällä tunnusteta).
- Jos elatusmaksut eivät ole ulosotoperinnässä, mutta elatusvelvollinen maksaa elatusavun Kansaneläkelaitoksen kautta, toimittaa päätöksen Kansaneläkelaitokselle (paitsi jos on ilmeistä, ettei päätöstä täällä tunnusteta).
- Informoi lähettävää keskusviranomaista Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti

2. Ulosottomies

- Jos velkoja vetoaa perusteeseen, jonka vuoksi päätöstä ei voida tunnustaa Suomessa, tutkii kieltäytymisperusteen olemassaolon.

- Jos kieltäytymisperustetta ei ole, muuttaa perinnän uutta päätöstä vastavaksi.

E. Elatusvelvollisen hakemus elatusapua koskevan päätöksen alentamiseksi (asetuksen 56.2 art. b ja c kohta)

1. Keskusviranomainen

- Tarkistaa, että hakemuksessa on tarvittavat asiakirjat ja että hakemus ei ole ilmeisesti perusteeton.
- Ottaa itse tai pyytää elatukseen oikeutetun asuinpaikan sosiaaliviranomaisia ottamaan yhteyttä velkojaan sen selvittämiseksi, voidaanko elatusapua alentaa sopimuksella.
- Jos sopimusta ei saada aikaan, pyrkii löytämään oikeusaputoimiston tai asianajajan, joka hakijan edustajana panee asian vireille toimivaltaisessa käräjäoikeudessa.
- Informoi lähettänyttä keskusviranomaista Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.

F. Hakemus isyyden vahvistamiseksi Suomessa (asetuksen 56 artiklan c kohta)

1. Keskusviranomainen

- Tarkistaa, että hakemuksessa on tarvittavat asiakirjat.
- Selvittää, onko Suomi oman lakinsa mukaan toimivaltainen isyyden vahvistamista koskevassa asiassa.
- Jos Suomi on toimivaltainen, lähettää asian lastenvalvojalle isyyden selvittämiseksi.
- Jos isyyttä ei tunnusteta eikä lastenvalvoja isyyslain 24 §:n nojalla voi käyttää lapsen puhevaltaa isyyden vahvistamista koskevassa asiassa, pyrkii löytämään oikeusaputoimiston tai asianajajan, joka panee isyyden vahvistamista koskevan asian vireille.
- Auttaa tarvittaessa, jotta oikeusgeneettiset isyystutkimukset voidaan suorittaa.

2. Lastenvalvoja

- Toimittaa isyyden selvittämisen ja katsoessaan isyyden näytetyksi varaa miehelle tilaisuuden tunnustaa lapsi.
- Jos isyyttä ei tunnusteta, käyttää lapsen puhevaltaa isyyden vahvistamista koskevassa asiassa, jos se on isyyslain 24 §:n mukaan mahdollista.

2. Suomi lähettävänä valtiona

Kun Suomi on lähettävä valtio, keskusviranomaisen toimenpiteet ovat pääosin samansisältöisiä siitä riippumatta, minkä instrumentin puitteissa toimitaan ja mitä elatukseen liittyvää asiaa hakemus koskee.

1. Keskusviranomainen

- Tarkistaa, että kysymyksessä on hakemus, joka Suomen ja kohdevaltion välillä voimassa olevan kansainvälisen sitoumuksen mukaan voidaan toimittaa kohdevaltioon.
- Tarkistaa, että hakemuksessa on tarvittavat asiakirjat ja tarvittaessa niiden käännökset.
- Jos hakemus tai sen liitteet ovat puutteellisia, pyytää täydennystä hakijalta ja opastaa puutteiden korjaamisessa.
- Toimittaa hakemuksen liitteineen kohdevaltion keskusviranomaiselle tai muulle vastaanottavalle toimielimelle.
- Seuraa hakemuksen käsittelyn vaiheita kohdevaltiossa ja informoi hakijaa asianmukaisesti.

KOMISSIOLLE TOIMIVALLASTA, SOVELLETTAVASTA LAISTA, PÄÄTÖSTEN TUNNUSTAMISESTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA SEKÄ YHTEISTYÖSTÄ ELATUSVELVOITTEITA KOSKEVISSA ASIOISSA ANNETUN NEUVOSTON ASETUKSEN (EY) N:O 4/2009 MUKAAN ILMOITETTAVAT TIEDOT

Asetuksen 71 artiklassa säädetään tiedoista, jotka on viimeistään 18 päivänä syyskuuta 2010 ilmoitettava komissiolle. Työryhmä ehdottaa, että komissiolle ilmoitetaan seuraavat tiedot:

71 artiklan 1 kohdan a alakohta: (niiden tuomioistuinten tai viranomaisten nimet ja yhteystiedot, joilla on toimivalta ratkaista 27.1 artiklan mukaisia täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevia hakemuksia ja 32.2 artiklan mukaisia tällaisten hakemusten johdosta tehtyjä päätöksiä koskevia muutoksenhakuja).

Ilmoitettava tieto: Toimivaltainen tuomioistuin 27 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa asiassa on käräjäoikeus. Asetuksen 32 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun muutoksenhakua koskevan asian tutkii hovioikeus. Käräjäoikeuksien ja hovioikeuksien yhteistiedot ovat saatavilla oikeusministeriön Internetsivuilla osoitteessa

71 artiklan 1 kohdan b alakohta: (33 artiklassa tarkoitetut muutoksenhakumenettelyt)

Ilmoitettava tieto: Valitus korkeimpaan oikeuteen, jos se myöntää valitusluvan.

71 artiklan 1 kohdan c alakohta: (19 artiklan mukainen uudelleentutkimismenettely sekä toimivaltaisten tuomioistuinten nimet ja yhteystiedot)

Ilmoitettava tieto: Uudelleentarkastelua koskeva pyyntö on tehtävä tuomioistuimelle, joka teki lainvoimaisen päätöksen asiassa. Menettelyyn sovelletaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 3-5 ja 14 a §:ssä säädetään. Tuomioistuinten yhteystiedot ovat saatavissa oikeusministeriön Internetsivuilla osoitteessa www.oikeus.fi.

71 artiklan 1 kohdan d alakohta: (keskusviranomaisten nimet ja yhteystiedot ja tarvittaessa niiden toimivaltuuksien laajuus 49.3 artiklan mukaisesti)

Ilmoitettava tieto: keskusviranomaisena toimii oikeusministeriö

71 artiklan 1 kohdan e alakohta: (julkisyhteisöjen tai muiden yhteisöjen nimet ja yhteystiedot ja tarvittaessa niille kuuluvien tehtävien laajuus 51 artiklan 3 kohdan mukaisesti)

Tältä osin ei ole ilmoitettavaa.

71 artiklan 1 kohdan f alakohta: (21 artiklassa tarkoitettujen täytäntöönpanon osalta toimivaltaisten viranomaisten nimet ja yhteystiedot)

Ilmoitettava tieto: Täytäntöönpanoa koskeva pyyntö osoitetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle tai mille tahansa paikalliselle ulosottoviranomaiselle. Ulosottoviranomaisten yhteystiedot ovat saatavissa oikeusministeriön Internetsivuilta osoitteessa www.oikeus.fi.

71 artiklan 1 kohdan g alakohta: (20, 28 ja 40 artiklassa tarkoitettujen asiakirjojen käännöksissä hyväksytyt kielet)

Ilmoitettava tieto: Suomi hyväksyy 20, 28 ja 40 artiklassa tarkoitettujen asiakirjojen käännöksissä suomen, ruotsin ja englannin kielen.

71 artiklan 1 kohdan h alakohta: (59 artiklassa tarkoitettut kielet, jotka keskusviranomaiset hyväksyvät käytettäväksi viestinnässä muiden viranomaisten kanssa)

Ilmoitettava tieto: Suomi hyväksyy että viestinnässä käytetään suomea, ruotsia tai englantia.

ASETUKSEN LIITE X

Asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan käsitteellä ”tuomioistuin” tarkoitetaan myös jäsenvaltioiden hallintoviranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia elatusvelvoitteita koskevissa asioissa, edellyttäen, että nämä viranomaiset pystyvät antamaan takeita puolueettomuudestaan ja osapuolten oikeudesta tulla kuulluksi ja että niiden sijaintijäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti tekemät päätökset täyttävät seuraavat edellytykset:

- i) päätökseen voi hakea muutosta tai pyytää sen uudelleentarkastelua oikeusviranomaisessa, ja
- ii) päätöksellä on sama oikeusvoima ja vaikutus kuin samaa asiaa koskevalla oikeusviranomaisen päätöksellä.

Hallintoviranomaiset, joita edellä sanotun mukaisesti pidetään tuomioistuimena, luetellaan asetuksen liitteessä X. Asetuksen 2 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan liite laaditaan ja sitä muutetaan asetuksen 73 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua hallintomenettelyä noudattaen sen jäsenvaltion pyynnöstä, jossa asianomainen hallintoviranomainen sijaitsee.

Työryhmä ehdottaa, että Suomi esittää pyynnön siitä, että liitteeseen X otetaan seuraava tieto:

”Asetuksen (EY) N:o 4/2009 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu hallintoviranomainen on Suomessa sosiaalilautakunta (socialnämnd).

ASETUKSEN LIITE XI

Asetuksen 47 artiklan 3 kohdan mukaan osapuolella, joka on alkuperävaltiossa saanut maksuttoman menettelyn jossakin liitteessä X luetellussa hallintoviranomaisessa, on tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä oikeus saada oikeusapua artiklan 2 kohdan mukaisesti. Tätä tarkoitusta varten osapuolen on toimitettava alkuperävaltion toimivaltaisen viranomaisen laatima asiakirja, jossa todistetaan, että taloudelliset edellytykset saada täydellistä tai osittaista oikeusapua tai vapautus kulujen tai kustannusten suorittamisesta täyttyvät hänen kohdallaan.

Viranomaiset, joilla on toimivalta laatia edellä mainittu asiakirja, luetellaan asetuksen liitteessä XI. Liite laaditaan ja sitä muutetaan asetuksen 73 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua hallintomenettelyä noudattaen.

Työryhmä ehdottaa, että Suomi esittää pyynnön siitä, että liitteeseen XI otetaan seuraava tieto: Asetuksen (EY) N:o 4/2009 47 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Suomessa oikeusaputoimisto (rättshjälpsbyrå).

ERIÄVÄ MIELIPIIDE ELATUSAPUJEN KANSAINVÄLISTÄ PERINTÄÄ KOSKEVAN TYÖRYHMÄN MIETINTÖÖN

Työryhmän ehdotuksesta poiketen katson, että on tarpeen nimetä EU:n elatusapuasetuksen N:o 4/2009 51 artiklan 3 kohdan mukaisesti lähettäväksi viranomaiseksi Kansaneläkelaitos niissä asioissa, joissa se perii elatustukea toisesta EU-valtiosta.

Työryhmän tehtävänä on ollut valmistella lainsäädäntömuutokset ja muut toimenpiteet, jotka ovat tarpeen elatusapujen kansainvälistä perintää koskevien keskusviranomaistehtävien siirtämiseksi oikeusministeriöön ja EU:n elatusapuasetuksen soveltamiseksi Suomessa. Kysymyksessä ei ole vain keskusviranomaistehtävän tekninen siirto ulkoasiainministeriöstä oikeusministeriölle, vaan tavoitteena tulee olla viranomaismenettelyjen järjestäminen tässä yhteydessä mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kansaneläkelaitoksen tehtäväksi on säädetty uudessa elatustukilaissa (580/2008) elatusavun perintä elatusvelvolliselta. Kela on velvollinen huolehtimaan elatusavun takaisinperinnästä kotimaan lisäksi myös ulkomailta. Mietinnössä ehdotetaan nyt, että Kelan on lähetettävä muualle kuin pohjoismaihin suuntautuvat perintäpyynnöt aina keskusviranomaisen eli oikeusministeriön kautta. Tällaista järjestelyä ei voida pitää perusteltuna silloin, kun perintä kohdistuu jäsenvaltioissa oleskeleviin velallisiin EU:n elatusapuasetuksen nojalla.

EU-valtioiden välinen yhteistyö on asetuksen puitteissa niin selkeä toiminnallinen kokonaisuus, että Kelalle on tarkoituksenmukaista antaa toimivaltaa tapauksissa, joissa se lähettää perintäpyyntöjä toiseen EU-valtioon. Käytännön toimia helpottavat EU:n elatusapuasetuksen yhteiset menettelysäännökset, luettelot tarvittavista asiakirjoista ja vakiolomakkeet, joita on käytettävä. Näin järjestettynä elatustuen perintä toisesta EU-valtiosta olisi tehokasta ja sujuisi mahdollisimman suorien yhteyksien avulla, ilman ylimääräisiä välivaiheita ja tarpeettomia kustannuksia. Vastuu elatustuen perimistoiminnasta keskitettäisiin siis viranomaiselle, joka tuntee perintäasioiden sisällön ja myös hyötyy välittömästi sujuvan perinnän tuloksista. Keskusviranomaisen tuki ja apu säilyisi, sillä keskusviranomaisen luonnollisesti auttaisi mahdollisissa ongelmatilanteissa.

On myös syytä korostaa, että suora yhteys Kelasta vastaanottavaan viranomaiseen noudattaisi pohjoismaisessa yhteistyössä sovellettua menettelyä, jossa Kela lähettää vastaavat perintäpyynnöt suoraan toisen pohjoismaan toimivaltaiselle viranomaiselle.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 2010

Outi Kemppainen

Hallitussihteeri

Oikeusministeriö, Kansainvälinen yksikkö

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7091
ISBN 978-952-466-751-7 (nid.)
ISBN 978-952-466-752-4 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi